

aki a magyar zsidóság legválságosabb korszakában volt a VAC vezére. A gyászszertartáson a VAC küldöttsége az egyesület zászlaja alatt Klein Elek ügyvezető elnök vezetésével jelent meg, aki a sírnál meghatott szavakban mondott a VAC nevében búcsúztatót.

Házasság. Dembitz Gyula m. kir. kormányfőtanácsos, a magyar gazdasági élet egyik legnépszerűbb kitűnőségének leánya, Dembitz Mária f. hó 19-én kötött házasságot Haas Sándorral. Az esküvő alkalmából úgy a fiatal párt, mint Dembitz Gyulát a magyar és zsidó közelet legelőkelőbb rétegei halmozták el szerencsekívánataikkal.

A Budapesti V. ker. Izr. Nőgyelet május 3-án, délelőtt fél 11 órakor tartja XXVII-ik évi rendes közgyűlését a Lipótvárosi Társaskör (V. Lipót körút 1.) nagytermében, melyre ez uton is meghívja kedves tagjait és barátait.

Női istentiszteletek a Dohány-utcai templomban. A hívők rendkívül nagy érdeklődése mellett kezdődött az elmúlt szombat a Dohány-utcai templom ezidei női istentiszteleteinek sorozata, amelyen nőgyeleteink és felekezeti intézményeink területileg vettek részt. Dr. Hevesi Simon vezető főrabbi magas személyiségű beszédrel nyitotta meg a női istentiszteletek sorát. A kántori teendőket Linetzki Bernát főkantor látta el. A női istentiszteletek a Sövuozsig terjedő szombaton déli 12 órakor kezdődnek a Dohány-utcai templomban: április 25-én szombaton déli 12 órakor tartandó női istentiszteleten dr. Fischer Gyula főrabbi szónokol, az énekművészi részt orgonával és a teljes énekkar közreműködésével Ábrahámsohn Manó főkantor vezeti.

Eltemették Weltner Jakabot. A magyar szocializmus egyik legkiválóbb vezetője, a Népszava főszerkesztőjét szerdán délután helyezték örök nyugalomra a rákoskeresztúri zsidó temetőben. Weltner Jakab szociálista volt, forradalmi párt tagja és vezetője, de személyében mindig a mérsékeltettség tartozott és sohasem feledkezett meg zsidóságáról sem, hiszen talán ő az egyetlen szocialista vezető, aki halála előtt kifejezte azt a kívánságát, hogy zsidó temetőben, zsidó szertartással temessék el. A Pesti Chevra Kadisa diszkrét helyet adományozott a szocializmus nagy halottjának és az impozáns temetés rendezését a Chevra Kadisa és a Hitközség előjárósága nagy körültekintéssel végezte, ami azért is dicséretet érdemel, mert több mint tízezer ember vett részt Weltner Jakab végtisztességén. A szertartást Hevesi Simon vezető főrabbi végezte.

Áruszállítási kedvezmények a Budapesti Nemzetközi Vásár alkalmából. A Budapesti Nemzetközi Vásáron kötött üzletek alapján szállításra kerülő áruk számára (az 1-14. tarifaszálya) a Magyar Kir. Államvasutak 10% tarifakedvezményt engedélyeznek. Ez a kedvezmény a vásár utolsó napjától számított egy hónapig, illetve ipar-cikkek exportjánál indokolt esetben négy hónapig érvényes.

Haláleset. Nagy gyász érte Weisz Mórt, a népszerű budapesti orth. síteménygyárost. Édesanyja 79 éves korában elhunyt. Péntek délután temették nagy részvét mellett.

Negyvenéves jubilumát ünnepli május hó 19-én a VIII-IX. kerületi nőgyelet, évi közgyűlésének keretében. Ez az ünnepi közgyűlés alkalmas lesz arra, hogy a nőgyelet tagjai és az egész zsidóság hálás szeretetéről és elismeréséről biztosítsa Rosenberg Sándorné elnökasszonyt, aki fáradhatatlanul, hihetetlen agilitással, jósággal és szeretettel áll a nemes célu intézmény élén és éjt-nappá téve fáradozik azon, hogy minél több könyvet letöröljön, minél több jótéteményt gyakoroljon azokkal, akik rászorulnak a zsidó szolidaritás segítségére. Az ünnepi közgyűlésen az egész zsidóság hatalmas arányú ünneplésben részesíti a VIII-IX. ker. nőgyelet kiváló elnökasszonyát, Rosenberg Sándornét és munkatársait, akik az elnökhöz méltóan végzik nemes feladataikat.

A Budapesti Talmudegyelet kultúrelőadásai. A Budapesti Talmudegyelet tanulásként és tanításnak szentelt hivatásában az idén érdemes elnöke, Fejér Lajos új érájában mindennapos Siurjain kívül hétfőn és csütörtökön külön magyarnyelvű előadásokat rendezett és ezeknek első ciklusát a héten fejezte be. A kultúrbirozság e külön előadásai keretében Herskovics Dávid rabbi, a Sulchan Aruchot, Kohlmann Nándor titkár a hetizakaszt ismertette, dr. Ostern Lipót a Rasiról és az imakönyvről, dr. Widder Salamon Mendele Mojcher Szóforimról tartottak előadásokat, a befejező estén pedig dr. Hajdu Miklós, a Dohány-utcai templom előjárója az imaszövegek liturgiai és filológiai változatainak megvilágítása kapcsán a Szidurokról beszélt. A ciklus befejeztével Fejér Lajos elnök, a kibővült munkaterrület új célkitűzéseit és az eredményes sikereket méltató beszédében mondott köszönetet az előadókna.

Az állampolgári egyenlőség. Az állampolgári jogok a törvények által világosan előírt vonatkozásban állanak az állampolgári kötelességekkel. E jogok megadása tehát nem kegy és nem ajándék; e jogokért kifizették a szabályszerű vétélratat. Nemzeti hovatartozásunknak, illetve az erre vonatkozó állásfoglalásnak tehát épp oly kevésbé szabadna befolyásolnia állampolgári rangunkat, mint mondjuk: a vallási hovatartozásnak. Még a nemzeti kisebbség jogai sem olyanok, amelyeket szükségszerűen az állampolgári jogok csökkenése jellemez. Egy népi kisebbség létfeltételei még a pusztán nemzeti jogok birtokában is olyannyira csökkentek és szenvedést jelentően korlátozóttak, hogy a boldog nemzeti többségnek nem szabadna e szűkös feltételek terhére még további állampolgári jogkorlátozásokkal is súlyosítani.

Zsidó produktivitás. Az angol kormány képviselője az egyik alsóházi interpelláció kapcsán azt a megállapítást tette, hogy a német-zsidó emigránsok 200 vállalatot alapítottak Angliában, amelyek a brit munkások ezreinek adtak kenyeret.

Újabb 400.000 dunam a telepítésre. A palesztinai arab lapok azt a szenzációs hírt közlik, hogy a kormány és a Jewish Agency tárgyalásokat kezdett 400 ezer dunamnyi új területnek 60.00 zsidó család letelepítésének a szabaddátételére és rendelkezésre állítására. Ez a terület Beer Scheva környékén fekszik.

Zsidó humor

Vakíts meg egyik szememre

Két kocsmáros élt a faluban. Adáz ellenfelek voltak, különösebb ok nélkül, csupán azért, mert hasonló foglalkozást űztek. Egyszer az egyiknek egy angyal jelent meg álmában s így szólt hozzá:

— Kérhetsz tőlem bármit, kívánságodat teljesítem, de egy feltétellel, falubeli hitsorsosod kétszer annyit kap belőle, mint te.

— Mit kívánjak, — gondolkozik magában az atyafi. — Ha 500 hold földet kérek, a másik ezret kap, ha 10 házat kívánok, a másik huszart kap.

Schogyan sem tud ebbe belenyugodni. Mikor az angyal nógatni kezdi, örömmel felkiált: — Drága angyalkám, ha már avval sújtottál, hogy a konkurrensem duplán részesüljön mindenben, úgy arra kérek, vakíts meg engem az egyik szememen.

Mendelsohn anekdota

Nagy emberek tulajdonságaihoz rendszeresen hozzátartozik a szórakozottság. Mendelsohn sem volt ebben kivétel. Egy ízben kabátját elfelejtette begombolni, úgy hogy az inge kilátszott. Egyik barátja szójátékkal figyelmeztette: „Die Weisheit sieht heraus”, mire ő éles hangon válaszolt: „Die Dummheit sieht hinein”.

Siketnéma gyermekek felvétele. Az Izr. Siketnémák Országos Intézetében, Budapest, VII., Mexikó-út 60., hangzó beszédre való felkészítés és nevelés céljából felvételnek mindkét nembeli, ötödik osztályosakat meghaladott, siketnémán született és később megsiketült gyermekek. A felvételt kéri folyamodványhoz csatolandó a gyermek születési, himnológiai bizonyítványa. Szegénysorsú gyermekek szülői díjkezdvevényért, illetve ingyenes felvételt folyamodhatnak. Ez esetben a szülők vagyontalanságát igazoló hivatalos okirat csatolandó. Pályázati határidő május hó 31. Felvilágosítást nyújt az intézet igazgatósága.

Vak gyermekek felvétele. A lovag Wechseltmann-féle vakok intézetében (VII., Mexikó-út 60.) oktatás és nevelés céljából felvételt nyervek mindkét nembeli, ötödik életévüket meghaladott, vakon született és később megvakult gyermekek. A felvételt kéri folyamodványokhoz csatolandó a gyermek születési, himnológiai bizonyítványa. Szegénysorsú gyermekek szülői díjkezdvevényért, illetve ingyenes felvételt folyamodhatnak. Ez esetben a szülők vagyontalanságát igazoló hivatalos okirat csatolandó. Pályázati határidő május hó 31. Felvilágosítást nyújt az intézet igazgatósága.

Felelős szerkesztő és kiadó:

PINTÉR MIKSA.

Előfizetési ára egy évre mellékletekkel együtt 40 pengő.

Kellner Albert könyvnyomdája Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29-0-71 18-9-98. Felelős: Dr. Kellner László

EGYETÉRTÉS

ZSIDÓ POLITIKAI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Thék Endre-utca 20

SZERKESZTI:
PINTÉR MIKSA

Telefon: 32-4-17. — Postatakarékpénz
tári csekk számla: 27.003

Előjáték Európa tragédiájához

Irta: Peterdi Andor

Nehéz, nagyon nehéz híven megszólaltatni a zsidó fájdalomnak és keserűségnek a hangját szörnyű napjainkban. Az írásművészet legragyogóbb korszakával sem lehet tökéletesen kifejezni azt a megsemmisítő lelki és fizikai lehanyagoltságot, amelyben a zsidóság él a „civilizált” kontinensen. Tizenhatmillió zsidó él a földön, sok-sok százmillió másfajta ember között szerteszóra és az szinte megmólyosolni való ember-kisebbség, amely úgy aránylik a többi népek óriási számához, mint egy falu-végi tavacska az óceánhoz, ez a parányi nép nem lel nyugalmat, békecséget, otthon, oltalmat, életlehetőséget alig egy-két nemes és nagylelkű nemzet birtalmában. Azontúl mindenütt törvényen kívüli páriánként kezelik a zsidókat, de ha csak ennyiben állna a létük, úgy ezt az állapotot is valamennyire tűrhethének mondhatnák, mert a megtört pária is nyugodtan hajthatja le a fejét és jobb sorsba s az isteni Gondviselésben bízva ébred reggel s heróikusan erős lélekkel bírja a szenvedést és megaláztatást.

De most már nem a pária-szerű mostoha bánásmód az osztályrészünk, hanem ártó erdei vadként üldözik, nyugtalanítják, éhhalálra ítélik s gyakran gyilkolják őket. A barbár, korlátolt és gonosz indulat sokféle okot talál erre a hősiességre. Leggyakrabban persze politikai okokból rendezik a zsidóüldözéseket. Az unalmasságig részletezzük és tárgyaltuk ezeket az okokat, amelyek minden országban és minden korban változnak. Világosan megállapíthatjuk, ma is, hogy Németországban más rugói vannak az üldözéseknek, mint Palesztinában és más okok Lengyelországban, mint Ausztriában.

Az ürügy mindenhol egyformán kéznél van erre az emberiséget megcsufoló s az Isten fogalmát meggyalázó büntényre. Mi tehát tudjuk és tudomásul vettük, hogy Európa népei között a négerék tragikus szerepét játszik. Akarva nem akarva ezt a sorsot vállalunk kell. Belenyugodni azonban soha, soha nem fogunk ebbe! Amíg egyetlen idegsejtelünkkel is érezzük a világon való létünket, addig védekezni és minden tőlünk tehető erővel tiltakozni fogunk ellene, hogy bennünket alsóbbrendű em-

berként kezeljenek, vagy hogy lesüllyesszenek a hasított patájú állatok szintjére. Évezredekkel jegyez már a zsidó história s borzalmas korszakokat élt át ez a boldogtalan, tragikus sorsú nép, mégis itt van s történelmi halad a civilizáció útján s a földi élet minden vonatkozásában teremtő erejű. Nem degenerálódik, nem szagnál, de legendás aktivitása serkentően hat a földgömb valamennyi népére.

Tudósok, papok, fejedelmek, bírák és az emberiség legnagyobb szellemi nagyságai ezerszer megállapították, hogy a zsidó se nem rosszabb, se nem jobb bármely más emberfajtanál, sőt bizonyos tekintetben a zsidók felé hajlik a mérleg. De ezzel soha nem kérkednek. Szerények és alázatosak ott, ahol egyenrangúságot s a törvény ortalma élvezik. Ez a megállapítás is szinte közhelyé válik.

Mégis mindezek dacára újra és újra fel-fel lobbán a zsidók üldözése. Már-már azt hittük, hogy az emberiség olyan fejlődési fokra emelkedett a huszadi század első negyedében, amely kizárja a multból jól ismert zsidógyűlöletet s annak minden borzalmas következményeit. Hát ebben is csalódtunk, mert arányában is nagyobb és környörtelebbs zsidó üldözés soha nem tombolt és pusztított a mainál. Izrael soha nem szenvedett annyit, mint ma. Szellemi és fizikai gettó emelkedik körülötte. Testvéreink ezrei bolyonganak hazátlanul és céljuk-vesztetten. Vagyonukból kiforgatva, minden életlehetőségtől megfosztva vergődnek kétségbeesett bizonytalanságban.

Utolsó álmuk és képzelte mentesváruk is szétfoszott, rombadőlt. Palesztina volt az a kis képzelte szilárd talaj, ahol újra építeni és fészketrakni igyekeztek s most már ott is kergetik, gyilkolják őket, telepeiket fölperzelik s nyugtalanítják az életüket, amíg az arab kérés rájuk nem villog, vagy az ólomgolyó beléjük nem talál.

Igen, így van. Ez ma a helyzet, fél Európában. Minden históriai tévedésért, minden politikai baklövésért s a régi világrand megújulásáért is a zsidó és csak a zsidó fizet: a vérével, a pénzével és az életével.

Heróikus a zsidóság türelme és idegereje. Nagyon megedződött évezredek

szenvedése során, de most már roskadozik, az idegek nem bírják már ezt a mai szenvedést, harcot és életküzdelmet. Ha idejében valami csodával határos változás nem következik be, tragikus sorsában, úgy valami olyan, eddig még ismeretlen katasztrófa éri ezt a boldogtalan népet, amilyent a história még nem jegyezhetett fel a utódok okulására és megdöbbenésére.

Hol vannak hát azok a nagy, erős és nemes nemzetek, akik erejük és kulturális fölényük birtokában meg tudná még idejében állítani ennek a kis népnek tragikus alémerülését? Miért nézik tétlenül a polgári világrand és szörnyű destrualását? Szörnyű viharok vannak itt keletkezőben, ha az emberiség magára nem eszmél s a vandalizmus most könnyelműen odadobja prédájul a zsidóságot. Vagy nem látják, hogy ez a büntény az európai civilizáció összeomlásának az előjátéka?

Hogy mi következik ez után, azt nem lehet sem megjósolni, sem kiszámítani. De hogy a fegyverek, amiket ma a világ minden táján gyártanak, nem lesznek elég erősek e számum megállítására, az is bizonyos!

Omlék-bomlik, minden sarkában lóbog, lángol ez a szerencsétlen kis bolygó sok százmilliók alatt inog, zeng a föld és a fejvesztett balgák, tehetetlen ségünk tudatában gyilkolják a zsidókat. . . .

Nemes, nagy nemzetek meddig nézik tétlenül ezt az istentelen szörnyűséget?

Mentsétek meg lelkeinket!

Az Egyetértés minden esetben az ifjúság problémáinak fontosságára hívja és hivat fel az illetékesek figyelmét. Ezt a cikket az ifjúság egyik reprezentánsa írta, amikor közreadjuk, szeretnénk, ha belőle a magyar zsidóság sorsának intézői megéreznék az ifjúság jalkiállítását.

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur! Ezeket a sorokat azért írom, hogy felszínre hozzak néhány kérdést, amely a zsidó fiatal emberek lelkeit súlyosan terheli. Tekintsünk most el attól, hogy a zsidó

fiatalok helyzetét és kilátásait a keresztény ifjúság problémáival való szoros organikus egységben fedjük fel — most csak a zsidóságban belül szeretném megvilágítani a fiatalok adott helyzetét.

Magánbeszélgetések során, vagy antiszemita cikkek, röpiratok, előadások útján szinte naponként szemünkbe vágják a zsidó szolidaritás vádját! Hibáinknak róják fel, azt a természetes és szinte kötelező együvértartozást, amely mindenképp előtt jelenlétét, amely köztársaságot. Utón-utófélen hangoztatják ezt a szolidaritást, — amely sajnos nincs meg. Jól tudják ellenzőink, csakugyan ez lenne egy bajbajutott, ezer csapással sújtott, tömegnek a legfontosabb védőfegyvere, csakugyan ez lenne az a kemény pajzs, amely büszkén állná a támadásokat.

Ezzel szemben mit látunk? Látjuk az „öngyilkos” zsidóság veszedelmes szétválását, az örökös torzalkodást, látjuk a zsidó örökök, a zsidó célokért csak ritkán történő latbavetését. És nem látjuk a zsidó lélekmentés, a zsidó faj és vallásvédelem megfeszített törekvéseit, azokat a preventív megmozdulásokat, amelyek egyensúlyoznak a zsidóság nagyon is ingadozó biztonsági és megélhetési helyzetét. Elhelyezkedést kereső zsidó fiatalok kilátásai szinte reménytelenek. A zsidó vállalatokat megijesztik a két ívek érdekklődő rubrikái, ezeknél nem ajánlólevél a zsidó vallás. A zsidók, ha ugyan van náluk munkaalkalom, elsősorban keresztényeket alkalmaznak. A keresztény vállalatok pedig — ez csak természetes — nem szeretnek zsidó fiatalbereket kenyérré juttatni.

Ezen a helyzeten nem segít az áttérés, ezt nem oldja meg a valláscsere. És mégis azt látjuk, hogy tömegesen futamodnak meg, olyan könnyedén dobják el a zsidósághoz való kapcsolataikat,

Jeruzsálemi történetek

— Novella —

Abban az időben történt, amikor Jisraeli féktelen fia még a Szentföld korlátlan urai voltak és rettenetes kegyetlenkedésekkel zsarnokoskodtak Izrael fia fölött.

Egy napon a jismaeliták szigorú parancsot küldtek Jeruzsálembe, melyben elrendelték, hogy ezentúl minden zsidó halottat a török mecset előtt vigyenek el, hogy ott, kövekkel dobálják meg és kedvük szerint meggyalázzák.

A szegény és bánat napjai köszöntöttek Jákob házára, mert a jismaeliták nemcsak a halottakat gyalázták meg, hanem a minden oldalról röpdősö kövek a bárkák hordozóit is súlyosan megsebesítették, úgy, hogy Izrael fiai csak életük kockázatásával tudták halottaikat utolsó pihenőjükre vinni.

A zsidók teljesen tehetetlenek voltak és nem várhattak segítséget sehonnan sem, mert a hatalmas ellenség korlátlanul uralkodott és ebben az időben sem jog, sem igazság a földön nem volt. Ekkor azonban meghalt egy szentéletű zsidó ember. A jismaeliták ismét összegyűltek mecsetjük előtt, hogy az elvonuló halottas menetet szokás szerint kövekkel megdobálják. Amint a bárka elhaladt a mecset előtt, a jismaeliták

kat, mintha ezáltal minden gondjukról, bajukról megszabadulnának. Miért nem erősítjük fel a lelkeket, miért nem korbácsoljuk fel az alvó zsidó szolidaritást. Mire várunk még?! Fogjunk össze hibáink beismerésével és legyünk testvérek holnapunk féltésében. Az ifjúság egyenes gerince megtörik már, ne várjuk meg, amíg kettéroppan, nyúlunk a zsidó ifjúság hóna alá. Ti zsidó vezetők, emeljétek fel fiatalokat, mert ők a ti

utódaitok. Azonnali megoldást hiába is keresnénk, de komoly, nem lankadó megmozdulás gyökeres segítség lenne. Azt hiszem, hogy egy nagy zsidó összefogás, a helyzetnek kiméltetlen feltárása tényleg eredményeket tudna produkálni. Várjuk ezt a segítséget és bízunk benne, hogy nem hiába várjuk.

Kádár Tibor
a debreceni MIEFHÖE elnöke.

Jabotinsky előre figyelmeztette a palesztinai főkormányzót a zavargások következményeire

Palesztinából jelentik: Az új cionista szervezet elnöke, Jabotinsky még a véres zendülések kitörése előtt figyelmeztető táviratot küldött Wauchope Palesztina főkormányzójához, amelyben rátereli figyelmét a palesztinai arabok éles zsidóellenes agitációjára.

— Az arabok ügylésznek nem félnek a kormánytól — írja — amit az is bizonyít, hogy tüntetéseiken kórusban énekelik a kihívó dalt, amelynek refreje: „Er dawia maana”. A kormány velünk van! Az ilyen agitáció elmaradhatatlan vérontásokra vezet, különösen, ha tekintetbe vesszük a palesztinai karhatalom jelentéktelen számát és a rendőrség tehetetlenségét.

Jabotinsky így zárja táviratát: **Kötelességemnek tartom mind ezekre felhívni a kormányzó úr figyelmét, minthogy ön felelős a palesztinai közbiztonságért.**

Az új cionisták vezére, Jabotinsky előrelátó államférfiúnak bizonyult, amikor ezt a tiltakozó táviratot elküldte. Április 18-án érkezett Jabotinsky távirata Palesztinába és 19-én már ki is törték a véres kimeneteli zavargások.

kihajoltak az ablakból és kezüket, mely kavicsokkal volt tele, dobálásra lendítették. De ebben a pillanatban megmeredett a karjuk és nem tudták a mozdatot befejezni. Visszaakarták fejüket huzni az ablakból, de az ablaknyílás összeszűkült és a nyakuk befészorult az ablakba. Ekkor az utcára akartak ugarni, de a lábuk odatapadt a padlóhoz és nem tudtak elmozdulni. Közben a zsidók bántalanul felérkeztek az Olajfák hegyére és békecségekben eltemethették halottaikat.

A jismaeliták pedig egész napon át, mintegy sóbálynnyá meredve helyükön maradtak és nem tudtak onnan elmozdulni.

Ekkor a jismaeliták vezetői megjelentek Rabbi Mejuches Becham Sámuelnél, aki akkor a zsidó hitközség rabbija volt. Lábai elé borultak és sirva kérelték, hogy Isten kegyelmét kérje a bűnösökre. És a jószágos rabbi teljesítette kívánságukat.

Ettől a naptól kezdve a jismaeliták visszavonták a sok bánatot és meggyaláztatást okozó kegyetlen rendelüket.

Élt egyszer Jeruzsálemben egy egyszerű, becsületos, istenfélő talmudtudós, akit Rabbi Ábrahámnak hívták. Rabbi Ábrahám gyűlölte a semmittevést és szerette a munkát. A tóra bölcsessége mellett megtanulta tehát az asztalos-

mesterséget is és Isten megáldotta keze munkáját. . . .

Volt azonban Rabbi Ábrahámnak egy török szomszédja. Ez is asztalos volt és Abu Reszimnek hívták. Abu Reszim aiatamos, gonosz ember volt, aki viszont gyűlölte a munkát és minden nap részegre itta magát. Az emberek nem akartak Abu Reszimnek munkát adni, mert mindig becsapta őket. Abu Reszim nagyon gyűlölte emiatt az ő szerencsésebb zsidó szomszédját és amikor csak tehetett, üldözte őt.

Egy pénteki napon a következő eset történt. Rabbi Ábrahám kora délután abbahagyta a munkát, ünnepi ruhába öltözött és feleségével és gyermekeivel elindult a Szent Falhoz, hogy ott fogadják a szombatot. Abu Reszim csak erre az alkalomra várt. Mikor már jó távol voltak, belopódzott a házba, elrabolta Rabbi Ábrahám összegyűjtött vagyonkáját és észrevétlenül elmenekült.

Mikor Rabbi Ábrahám és családja visszatértek, nyitott ajtókat fogadták őket, a lakásban minden felforgatva, a kincses láda feltörve, látták, hogy gonosz kezek teljesen kifosztották őket és egy nap alatt koldus szegénnyé lettek. De Rabbi Ábrahám nem nyitotta panaszra ajkát, arcán és szemében a szombat öröme sugárzott és áhítatos szívvel énekelni kezdte a szombatot fogadó dicsőítő dalt.

Ábrahám unokái a zsidó szabadság ellen

Irta: PINTÉR MIKSA

Az egész világ zsidósága lélekzetvisz-szafojtva figyel az új zsidó szabadságharcot. Kelet és Nyugat, észak és dél zsidósága hordja még mindig a fájdalommas vándorbotot, zsidóságának örök sorsát és szimbolumát. Izrael, Izrael a te orrod a te bűnöd, a te ősi származásod megbocsájtathatlan vétkeid! Ha új hazát akarsz alapítani, vagy jobban mondva ós-új hazádba akarsz visszatérni, egy tapodtat sem tehetsz áldozatok nélkül, véreddel kell öntözni a rögtöt és nem lankadó energiáddal örökké résen kell lenned, hogy felépíthesd a rombadöllt otthont. Mert a próféta szavai sajnos, még nem teljesedtek be. Pedig milyen szépek, milyen lelket simogatóan ígéri a próféta: „És eljönnek sok népek, mondván: Jertek, menjünk fel az Ur hegyére, Jákob Istenének házához, hogy megtegyünk szertartásokat az ő utaira és mi járjunk az ő ösvényein, mert tanítás Sionból jó és Jeruzsálemből az Urnak beszéde”. (Ésaiás II. 3.) Még nem jöttek el a „sok népek”, a népek még mérgeztet törrel kezükben állnak, hogy ledöfjék Izraelt. Az idegenek, az albarátok, de még a rokonok is. Ábrahám unokája, Ismael is kezébe ragadta a gyilkos törst és ott áll ellenséges szemeket meresztve Lél testvére, hogy kiszorítsa és megsemmisítse Izraelt.

Lélekzetviszsafojtva és fájdalommal eltelve figyeljük ezt a szörnyű viaskodást a féltestvérek között. És eszünkbe jut Mózes első könyvének IV. 10. paragrafusában: „Mondá pedig az Ur: Mit cselekedtetél? A te atyádfiaidnak a vére kiált hozzám a földről!”

Mert Palesztinában nem harc közben folyt el Izrael vére. Akkor tört rá Ismael, amikor békésen művelte a földet, hogy mindenkinen, Ismaelnek is kenyeret termeljen. . . . Tínes mérhető mértéke a tengernyi zsidó véreknél, ami Jozsua honfoglalása óta Palesztinán és Palesztinában elfolyt. Nun fiának hódításai, a Birák csete-patái a filiszteusokkal és más őslakó néptörzsekkel, Saul és Dávid király örökös hadviselése, az ádáz testvérharcok, a birodalom első és második katasztrófája. Bár — Kochba szabadságharcos, Muhamed megjelenése a világtörténelem színpadán, majd a keresztesháborúk jelzik azt a rengeteg vért, vért, vért, amely két évezreden át folyt Palesztinában. Talán az Ararát hegyének csúcsa sem látszana ki a nagy tengerből, ha egy helyre folyt volna a tengernyi zsidó vér. . . .

De ez a mostani vérfürdő, az arabok szervezett és gondosan előkészített lá-

és istenfélő Rabbi Ábrahám tulajdonát képezi, akitől azt elrabolták. Kelj fel tehát azonnal, vedd a kincset és siesd vele Jeruzsálembe és ad át jogos tulajdonosának, Rabbi Ábrahámnak, a szentéletű asztalosnak. Mikor Kámi felébredt különös álmából, szóról-szóra visszaemlékezett az angyal szavára, de így szólott magában: „Az álmok nem mondanak igazat” és nem volt kedve a kincset visszaadni.

Egy kis idő múlva Kámi apja megbetegedett és mikor érezte, hogy közelednek utolsó napjai, magához hívatta fiát. Kámi repülni szeretett volna beteg apjához, de nagy aggodással a kincsről gondolt. Nem merete a kincset az üres maradó lakásban hagyni, attól félt, hogy ellopják tőle, kiment tehát a kertbe és kikeresett egy odvas fát és annak az üregébe temette el a titokzatos kincset és miután így teljesen biztonságban érezte magát, elindult apja meglátogatására. Kámi apja rövidesen meghalt, és miután a gyász napjai elmúltak, Kámi visszaindult házához és gyümölcsös kertjéhez.

Ekkor Isten hatalmas szélvihart küldött a földre, mely fákat tépett ki és sziklákat repesztett ketté és az ég csatornáit megnyitotta és tengerek zuhogtak a mélybe. Fatörzsek, házak, butordarabok usztak a rohanó áradatban és amikor a végnélküli felhőszakadás meg-

zadása nemcsak fájdalommal tölti el lelkünket, de fájdalomunkba felháborodást is vegyít. Nem tudjuk megérteni, hogyan történhetik meg, hogy Anglia szuronyainak árnyékában ismét zsidó vért ivott be a Szentföld?! Kénytelenek vagyunk az angol gyarmatügyi miniszternek, Thomasnak, legutóbb tartott beszédére gondolni, amelyből szinte előre vetette árnyékát a véres esemény, amikor kijelentette: Palesztina zsidósága vagy elfogadja a parlament tervét, vagy nem vállalom a felelőséget az elkövetkezendő zavargásokért. . . .

Ez a miniszteri nyilatkozat keveset mond, de sokat sejtet. Sejteti azt, hogy az angol kormánykörök nem érte vártatlanul az arabok lázadását. Mint ahogy elképzelhetetlen is, hogy a tökéletesen kormányzott angol világbirodalomban a felelős kormány ne értesüljön időben minden készülő cselekményről. Éppen ezért jogos a világ zsidóságának felháborodása, amikor kétségbeesetten kérdezi: miben áll tehát az angol mandátum?! Csak a javak lefőlézésében, a több, mint hétmillió fontnyi bevétel inkasszálsában, vagy pedig kötelező ár is, hogy az ott lakó népek békejét és nyugodt munkálkodását garantálja?! Ha Anglia csatahajókat tudott mozgósítani a Földközi tengerre, amikor az

szünt és a vizek eltakarodtak a föld színéről, olyan volt a világ, mint egy nagy pusztaság.

En Gedi is valóságos romhalmoz lett. Midőn Kámi az elemek pusztítását látta, sirva csapta össze a kezét, mert minden vagyona tönkret ment. De szíve mélyén remény lángolt fel, amikor az elrejtett kincsről gondolt. Repeső szíve rohant a kertbe és íme, Isten büntetése utólrta, a fa, amelynek üregében a kincset elrejtette, már nem állott a helyén. Gyökerestől kiszakította és magával sodorta a vihar.

A kincset tartalmazó fát a vihar szárnyára kapta és vitte és sodorta magával Jeruzsálem felé, ahol a felsőváros vízvezetékébe ejtette le, ahonnan egy szegény halász kivontatta és magután huzva bevitte a városba, hogy eladja és éhező családjának kenyerét vásároljon rajta. Utközben találkozott Rabbi Ábrahámmal, aki ötven ezüst-pénzért megvásárolta és amikor otthon szétfűrészelt a fát, — csodák-csodája, — kihullott belőle az elveszett kincs, amely így visszakerült jogos tulajdonosához. Rabbi Ábrahám örömtől sugárzó arccal mesélte el feleségének és gyermekeinek a csodát. Táncra perült örömeiben a derék család és ufjogó imával adták hálát Istennek: Áldva légy Istenünk, aki az elveszett tárgyat visszaveszed tulajdonosához.

olasz-abesszin vizsály megkezdődött, noha Abesszinia nem is tartozik angol protektoriatust alá, hol maradt Anglia energiája és tetterős közbelépése most, amikor az angol mandátum alá tartozó országban ömlik a vér?! Az ember önkénytelenül is a régi orosz metódusra gondol, amely belpolitikai vizsályok, külpolitikai nehézségek idején mesterségesen tenyésztette ki a pogromot, hogy a világ figyelmét elterelje a nehézségekről. Vajjon „John Bull” mindig ilyen gyenge legény, vagy csak most, amikor zsidókat ölnek?! Mi úgy tudjuk, hogy „John Bull” ökle energikusan lesújt arra, aki az angol világbírdalom érdekei ellen cselekszik. A palesztinai zavargókra nem sújtott le, tehát nyilvánvalóan nem is áll a zavar-gás Anglia érdekeivel ellentétben.

Hangok hallatszanak a világsajtóban, amelyek azt szeretnék elhitetni a politikailag iskolázatlan közvéleménnyel, hogy az arab zavargások mögött német kezeket kell keresni. Ez nemcsak kitalálás, hanem valószínűtlen kitalálás is. A német gazdasági helyzet ma kétségbeesetten rossz. Gazdasági és pénzügyi egyensúlya megingott. Ilyen körülmények között nem mondhat le egyik legjobb piacáról, ahol a Németországból kimenekült zsidóság valóságos ügy-nölkévé válik a német áruknak. Igaz, nem jószándékából, hanem a német kormány erőszakos magatartása miatt, amikor nem engedi meg a zsidó tőke kivonulását és csak áru formájában viheti magával a menekülő zsidó vagyonának egy részét. Németországnak nem érdeke, hogy a keleti piacot elvesztse, de ha még érdeke lenne, sem tudná az Iszlámot mozgósítani. Mert itt erről van szó. A pánarabizmus és a mohamedánizmus hecceli harcra Ábrahám unokáit a zsidóság ellen. Nem a palesztinai arab lakosság áll harcban Palesztina zsidóságával. Nem saját érdekeinek védelmében, vagy állítólagos ellentétek miatt robbant ki a feszültség. Ahol a zsidóság a terméketlen sivatagból termőföldet varázsolt, ahol a köves pusztaságban és mocsaras területeken kultúrával telített gyönyörű városokat épített, ott nem beszélhetünk ellentétekről, mert a palesztinai araboknak is érdeke, hogy eltűnjön az egészségtelen mocsár és felépüljön a kultúra és civilizáció vára, a város. A feszültséget az ötvenmillió arabság és a mohamedánizmus fűtötte és terjesztette s végül robbantotta ki. Nem utolsó sorban éppen azért, amit legutóbbi számunkban említettünk már, hogy a nagybirtokos feudális effendik gazdasági érdekeiket látják veszélyeztetve a zsidóság emberei életfeltételeket biztosít a földjeiken dolgozó arab munkásoknak.

Csak hogy ezzel a jelszóval nem lehetne mozgósítani az arab tömegeket. Előveték tehát az évezredek óta jól bevált jelszavakat, a nacionalizmus és vallásosság jelszavait és ezeknek lobogója alatt fanatizáltak a tömegeket, hogy — saját érdekeik ellen fegyvert fogjanak.

De a zsidó vér nem hiába ömlött. A zsidó könny és zsidó szenvedés megacélozta a zsidó lelkeket, a zsidó vér pedig megfogja termékenyíteni a földet a jövő generáció számára. Semmit sem kapott ingyen a zsidóság, ősu hazájáért is véres áldozatokra kényszerült. De ezek az áldozatok nem rémítik el, nem tántorítják vissza feladatának elvégzésétől! A zsidóság nem adja fel a harcot! Tovább állja a küzdelmet

Nincs krízis Palesztinában

A „Palcor” jelenti Jeruzsálemből: A nagy palesztinai Balklays-bank vezérigazgatója, A. F. S. Clerk, Palesztina mai gazdasági helyzetéről a következő nyilatkozatot tette:

— Palesztinában nincsen gazdasági krízis s a gazdasági depresszióról szóló ostoba és felelőtlen szóbeszéd csupán arra lehet jó, hogy visszariassza a kishitű és bátoratlan tőkeket. A valóság az, hogy az ország gazdasági helyzete megszilárdult.

Kétségtelen, hogy van egy kis számu munkanélküli, első sorban Tel-Avivban. Ez a munkanélküliség azonban az építkezések tempójának hanyatlásával áll összefüggésben.

De ma már ez a visszaesés is megállt, minthogy mindazok, akik az olasz-abesszin háború által kiváltott pánik következtében nem mertek építkezni, meggyőződtek arról, hogy aggodalmaik alaptalanok voltak. Melesleg megjegyvezve, ennek az időleges visszaesésnek is megvolt a maga jó oldala. Számos vállalkozás számára ugyanis megadta a lehetőséget annak, hogy a vállalkozó alaposan számot vessen vállalkozása lehetőségeivel és vállalatát megerősítve előkészítse a fokozott tevékenységet a legközelebbi jövő számára.

— Természetesen Palesztinának is megvannak a maga gyöngyei.

Végre is nincsen ország a világon, amelynek ne volna meg a maga nehézsége.

Nálunk a legveszedelmesebb jelenség a spekuláció, ami sajnos jószándéku embereket is magával sodor, olyanokat, akik nem tudják átlátni, hogy tevékenységükkel mily nagy kárt okoznak az ország gazdasági életének. A második, nem kevésbé veszélyes tünet: a túlságosan magas életstandard, amely szelvényében-hosszában látható, és amely túléli az ország tényleges lehetőségeit.

A palesztinai narancs-kivitel kilátásaira vonatkozó kérdésre Clerk vezérigazgató a következőkben válaszolt:

— A palesztinai narancskivitelnek még igen nagy lehetőségei vannak az angol piacon, amely sokkal többet tudna fogyasztani, mint amennyit ma valóban felvesz. Ehhez azonban elsősor-

igazságának végső győzelméért, hazájáért, amelyhez joga van az évezredek történelmének tanúsága alapján. Ahol most vért vetettünk, ott utódaink boldog békeséggel aratnak majdán...

De nem szabad lehunyni szemünket az igazság előtt. Kérjük a cionizmus magyarországi vezetőit is, ne igyekezzenek elbagatellizálni a zsidóság hősi honvédelmi harcát. Ne igyekezzenek jelentéktelen epizóddá szűríteni ezt a gigászi küzdelmet. Szent célért folyik a vér, s ha Itália fiait vállaltak idegen ország megszerzéséért a véráldozat hatalmas mértékét, akkor a zsidóság is vállalhatja a könny és véráldozatot, ősu hazájáért.

ban az Angliába exportált narancs minőségének standardizálása volna szükséges, másodsorban pedig az összes exportőrök együttműködése, hogy ez által Palesztina végre teljesen meghódítsa narancsai számára az angol piacot, Palesztinának, — fejezte be végül nyilatkozatát Clerk vezérigazgató, — erősen tiltóztak. Gazdasági életünk már átért egyenchny vihart, s ime: mindegyik viharból megerősöve került ki, Palesztina: „all right.”

Ehhez a nyilatkozathoz a magunk részéről csak annyi hozzátenni valónk van, hogy még a legutóbbi napokban lejátszott szomorú események sem cáfolták meg Clerk vezérigazgató nyilatkozatának igazságát. Az országban mutatózó gazdasági fellendülés egyáltalában nem érezte meg a muftik és effendik által felheccelt arab csöcselék garázdálkodását. A gazdasági élet vérkeringése továbbra is egészséges marad és hiába kísérleteznek a feudális arab nagybirtokosok, nem fogják tudni elérni, hogy Palesztina gazdasági egyensúlyát meggingassák.

Egyébként a Jewish Agency végrehajtóbizottsága Jeruzsálemből felhívást bocsát ki a Világ zsidóságához, amelyben nyomatékosan felhívta a zsidóság figyelmét arra, hogy minden erejét összpontosítsa a palesztinai zsidó pozíciók megerősítésére, hogy a zsidó nemzeti otthon akadálytalanul és minél gyorsabb tempóban felépülhessen.

TIVOLI FILMSZÍNHÁZ
Telefon: 230-49. VI., Nagymező-u. 8.

Április 30-tól, csütörtöktől
RAYMOND MASSEY, EDWARD SHAP-MANN, MARGARETTA SCOTT

Mi lesz holnap?
Wells csodás fantáziájú filmje 10 felv. Rendezte: KORDA SANDOR
PRESTON FOSTER, GLORIA SHEA, DAVID HOLT

Pompeji pusztulása
Monumentális film 10 felvonásban.
H I R A D Ó

Az első előadás mérsékelt helyárakkal. A folytatásos előadások kezdete köznap: fél 4, fél 7, fél 10, vasár- és ünnepnap: fél 2, negyed 5, 7, fél 10 órakor. Jegyvételétől hiszap egy órával az előadás megkezdése előtt, vasár- és ünnepnap délelőtt 11 óráig.

„Miért vagyok zsidó?”

Mesélik nekünk, hogy a középiskolákban valóságos missziós munka folyik: támadás a zsidó gyermekek lelke és hite ellen. Nem tudjuk, hogy kik állanak a zsidóellenes propaganda mögött, tény azonban, hogy nagyon ügyesen dolgoznak. Vallásos és zsidó önzéssel rendelkező szülők gyermekei jönnek haza az iskolából és azzal a kérdéssel fordultak apjukhoz: „miért vagyok zsidó?” Valami misztikus és nehezen megfogható szervezet feladatát tűzte ki, hogy a zsidó gyermekek hitét és meggyőződését, amely a zsidó vallás elmélyült befogadására irányul, destrualja. Rossz zsidókat, árulókat akarnak nevelni a fiatal zsidó nemzedékből és nekünk, anyifelé kell harcolni, a zsidó élet megmentése érdekében, szembe kell szállani ezzel a veszedelemmel is.

Régi vesszőparipája e sorok írójának, hogy a zsidó vallásánításnak ki kell emelkednie az iskolai tantárgyak közül, olyan értelemben, hogy a vallástani órát nem lehet professoros magyarázattal, feleletessel, osztályozással és hasonlókkal kitélni. A zsidó világnézet nem szabad tantárggyá alacsonyítani, amit a gyermek ugyanolyan néma undorral igyekszik negligálni, mint az iskolai tanítás más elemeit. Valami baj volt annak idején, mikor megcsinálták a zsidó vallásánítás tantervét és az időközben végrehajtott, becsteltes szárdéku reformok nem sokat változtattak a régi elgondolásokon, amelyek a zsidóság lényegét paragrafusokba igyekeztek kényszeríteni.

Ma harcban állunk egy egész világgal és a zsidóság elhivatású jószándékait, de a liberális éra szükségletei szerint tárgyaló hittankönyvek nem sokat érnek. A vallásrököcs tételeinek rendszere keveset jelent, ha az életbe kilépő zsidó fiatalember szembekezdül az egzisztenciális problémákkal, amelyek ezerszer súlyosabbak, megoldhatatlanabbak a zsidó, mint a nemzsidó számára. Csoda-e, ha az érettség után a zsidó fiatalember könnyű szívvel hagyja el hitét és minden lelkiismeretbeli konfliktus nélkül beáll a zsidóság árulói, sőt ha muszáj, üldözői közé.

A mai magyar zsidóság zsidótlan életét én nagyon jelentős részben azzal motíválom, hogy a vallástalan szülők mellett a középiskolai vallásoktatás semmiféle nyomot nem hagyott a mai és a tegnapi generáció lelkében. Ha valamegyünk, mint én is — jóval huszesztesdős korán túl visszajutott a zsidóságához és világnézeti szempontból is fontosnak látja a zsidósághoz való tartozást és hitének érdekében való aktív küzdelmet: ez mindig az élet későbbi éveiben jelentkező külső nyomás, vagy belső, lelki átalakulás következménye. Nem tudok olyan esetről, mikor a zsidó gyermek a hittanítás módszereinek hatása alatt egy árnyalattal is közelebb került volna felekezetehez.

Mikor megállapítottuk, hogy harcban álló felekezet vagyunk, már meg is mondtuk, hogy milyen zsidó fiatal-ságra van szükségünk: harcosokra, bátor, elszánt, nemzedékre, amelyek tártában van azzal, hogy a zsidóságnak át kell élnie történelmének ezt a tragikus korszakát is, hogy a zsidóság történelmi elhivatása beteljesülhessen. Én nagyon

sokra becsülöm az imádkozó zsidót és nagyon respektálok azt az érettségiző zsidó fiatalembert, aki majdnem hibátlanul képes egyszerűbb héber szöveget elolvasni: de valahogyan az az érzésem, hogy mindez nem elég. Ha mindössze ennyi a vallásoktatás eredménye, akkor kár azért a pénzért, amibe a hittanítók kerülnek.

Amellett egyáltalában nem őket hibáztatom. Ez a tehetséges, képzett réteg felnőtt a liberális éra tiszta levegőjében és soha nem került szembe a mai zsidó élet problémáival. Remek pedagógusok és óriási műveltséggel rendelkező emberek vannak közöttük, de természetes, hogy nehezen érthetik meg a mai idők szavát, mert hiszen úgy szólnán senki sem érti meg az idősebb zsidó nemzedék közül.

Nézünk csak meg, hogy mi történik a tuloldalán! Hány folyóirat, szervezet munkálkodik a keresztény ifjúság öntudatának kimélyítésén és milyen magától-értetődően helyezkednek el az életben azzal a jelszóval, hogy minden a miénk. Ezzel szemben a zsidó gyermek lelkét, ellenállását, önértetét a középiskolában tizenhétéves koráig annyira destrualták a missziós munkával, hogy a zsidó fiatalember képtelen elindulni az egzisztenciáért folytatott küzdelemben anélkül, hogy önmagában, vagy akár hivatalos formában is fel ne adja zsidóságát, amit szörnnyű teherfételnek érez.

Nem akarjuk, hogy a gyermekek azzal a kérdéssel jöjjenek haza az iskolából, hogy „miért vagyunk zsidók, miért nem inkább keresztények?” Nem akarjuk, hogy a mai, elfáradt zsidó generációt megmérgezett lelki nemzedék váltsa fel. Nem akarjuk, hogy szemünk előtt pusztuljon el a magyar zsidóság, ez a nagyszerű, tehetséges, szorgalmas istenáldotta emberfajta, csak azért, mert mindenütt és mindenki megfélemlék az aról, hogy zsidó öntudat és önérték nélkül nincs élet, nincs fennmaradás. Nem akarjuk, hogy az utánunk következő nemzedéket úgy elfújja a diadalittas tuloldal, mint ahogy a pislakoló, hamvadó gyertyavilágot szokás kioltani.

Sir Herbert Samuel Palesztina volt főkormányzója nyilatkozik a palesztinai eseményekről

Sir Herbert Samuel, Palesztina volt főkormányzója, volt angol belügyminiszter, a palesztinai viszonyokról nyilatkozott az Egyetértés londoni munkatársának. Rendkívül érdekes nyilatkozatát a következőkben adjuk:

— Amikor a megdöbbentő arányú palesztinai zavarokról hallottam, éppen vidéki birtokomon tartózkodtam. Az izgalmak annyira erőt vettek rajtam, hogy azonnal Londonba jöttem, mert a legilletékesebb helyen igyekeztem felvilágosítani a helyzet állásá-

A zsidó tanárok és nevelők számára ezekben az években a legszebb zsidó misszió elhivatása kínálkozik. Az életet és a zsidó fennmaradást hirdethetik

Kávét megbízható helyről!

Ilyen a közel száz éve fennálló
Meinl Gyula r. t.

MÁGNÁSKEVERÉK
1/4 kg 3.70

ők a fiatal, fogékony gyermeki lélek számára. Ha volt valaha történelmi szerepe a zsidó irástudóknak, akkor ma, a romlás és pusztulás éveiben. Zsidó vallásánár és zsidó publicista: érzésem szerint rajtuk mulik, vajjon sikerül-e átmenteni a magyar zsidóságot a mostani krízisen? Ha a vallás gyönyörű tételeit meg tudjuk telíteni az élet levegőjével, ha ezer és ezer esztendő tradícióját közelebb tudjuk vinni a mai generációhoz, ha ki tudunk építeni egy új zsidó világnézetet, amelynek pillérei a zsidó öntudat és önérték, a zsidóságért való harkétség és ha kell, mártírium, akkor, de csakis akkor, megtettük kötelességünket fajtánkkal szemben.

Berend Pál

lansága, melyek a civilizációnak sokkal alacsonyabb fokán állanak, mint a palesztinai arabok, tette lehetővé, hogy a viszály kirobbanjon.

Az ellentétek felszításában az arab vezetőférfiak és egyházi főméltóságok éppen ezeket a civilizálatlan arab rétegeket használták fel.

— Ezek az idegenből beszívárgott arabok hűségesen követték és követik mindig az arab egyházi főméltóságok parancsait és vak eszközei a hatalomra törekvő arab politikusoknál. Olyan hangok is hallatszanak, hogy Anglia felelős a zavargások elfajulásáért. Ez a vád nem helytálló. Meggyőződésem szerint

minél kevesebb az angol katonaság Palesztinában, annál könnyebben képzelhető el az arabok és zsidók békés közeledése egymáshoz.

— Az angol politikának éppen az a célja, hogy magára hagyja Palesztinát, abban a pillanatban, amikor az ország bebizonyítja, hogy megérett az önállóságra! Az angol politika féltékenyen vigyáz arra, hogy a palesztinai lakosság ne érezze azt, hogy egy európai nagy hatalom uralkodik fölötté. Természetesen más az eset, ha

olyan mérvű véres zavargások robbannak ki, mint az utóbbi napokban. Ilyen esetben Anglia köteles a leghatékonyabb védelmet biztosítani Palesztina minden lakosa számára.

— A Balfour deklaráció a zsidóknak megígérte, hogy Palesztinában hazát találnak, megígérte, hogy munkájukban segíteni és védeni fogják őket. A túlsúlyban lévő arabok, a fanatikus heccelődések következtében, ismételten veszélyeztetik a zsidó országépítés békés munkáját. Ezért kötelessége Angliának, hogy

a véres zavargásokat minden eszközzel, és a legrövidebb idő alatt elfojtsa. Kötelessége Angliának a jövőben erős kontroll alá venni a Palesztinában letelepedni szándékozó arabokat.

— De könyelműség volna a zsidók bevándorlók tömegeit is minden kontroll nélkül, egyszerűen beengedni, mielőtt bizonyosságot lehetne szerezni afelől, hogy a bevándorló zsidók megtalálják megélhetésüket. Először az élet és munkalehetőségeket kell megteremteni és csak azután szabad felemleni a zsidó bevándorlási arányszámot, mert

Palesztina nem lehet a nyomor és gazdasági ninestelenség házája, hanem a munka és építés hona.

Sir Herbert Samuel beszélt ezután a zsidó önvédelmi szervezetek egyszerű küldelméről: de kijelentette, hogy ezek

az önvédelmi alakulatok nem minden esetben jelentenek hasznót a zsidóság számára, mert elképzelhető, hogy bizonyos körülmények között a felfegyverzett zsidóság provokáló hatással lehet az arab törzsekre.

— Meggyőződésem szerint — fejezte be szenzációs nyilatkozatát Herber Samuel — éppentúgy, mint az általános világpolitikában, Palesztinában is sokkal inkább szolgálna a békét a teljes és általános lefegyverzés, mint a fegyverkezési verseny.

Weisz Aurél.

Náciveszedelem Belgiumban

Véres verekedések és sorozatos gyilkosságok a belga náci választási propagandájának során

Soha a történelem során Belgium népe nem tekintett olyan izgatott várakozással a közeledő választások elé, mint most. A május végén megtartandó általános országgyűlési választások és vidéki törvényhatósági választások eredménye fogja eldönteni, hogy Belgium továbbra is a demokratikus szabadságok fellegvára lesz, avagy pedig áldozatul esik az egyre intenzívebben grasszóuló nemzeti szociálista diktatura terrorjának. Belgiumban a történelem során ilyen forró kiélezett atmoszféra még akkor sem volt, amikor a háború előtt az ismeretes munkásszorgalmak során szinte a forradalmakhoz állt közel az ország.

Hatalmas hitlerista párt és vele kapcsolatban apróbb nacionálszocialista pártocskák üzik féktelen propagandájukat és hála a propaganda rendelkezésére álló bőséges heccröpirat tömegnek és a Németország felől ömlő számtalan menviségű pénznek sikerült is a hitlerista terrorfiuknak beszerezni a katolikus ifjúság nagyrészét és az egzisztenciájában veszélyeztetett kispolgári elemeket.

A belga demokrácia talán soha még nem forgott annyira veszélyben, mint most. A békés és nyugodt vérmérsékletű belga nép körében nem utolsó sorban a gazdasági válság következtében megdöbbentő sikerrel működnek a nacional-szocializmus propaganda ügynökei. Ahol a meggyőzés nem segít, ahol az érvek gyöngéknak bizonyulnak, ott segít a csengő arany, a guruló márka.

A liegei kerület egyik kis városkájában az utóbbi napokban nagy nacional-szocialista demonstrációt készítettek elő a rohamifjak. A kisvároska lakosai távoltartották magukat ugyan a gyűlésről, de a terrorifjúság mégis összehozott a környékbeli falvakból és községekből sokszázfőnyi hallgatóságot. Valószínűleg nem a véletlen vezette őket abban, hogy pontosan ott rendezték gyűlésüket, abban az épületben, amelynek másik szárnyában a cionista párt tartotta gyűlését, hogy palesztinai eseményekről referátumot adjanak a kijáratnál találkozó kétféle világszemléletű csoport között összeütközés keletkezett. A nacional-szocialista ideológiával feltöltött rohamterroristák provokáló magatartásának következtében véres verekedésre került a sor, a békés, mit sem

Az Egyetértés, amikor leközi Sir Herbert Samuel valóban érdekes kijelentéseit, azt a szerény megjegyzést fűzi a nyilatkozat utolsó kijelentéséhez, amit a halálbüntetés ellen küzdő ligák szemébe vágott az egykori igazságügyi-miniszter: kezdjék a gyilkos urak! Kezdejk az arabok! A túlsúlyban lévő arabok! Akik minden ok nélkül állandóan izgalomban tartják a zsidóságot. Ha majd az arabok eldobják a fegyvereiket, Palesztina zsidósága is hajlandó lesz a lefegyverkezésre. (Szerk.)

sejtő és ártatlan cionista ifjúság és a nacional-szocialista rohamifjak között. A Rex-mozgalomhoz tartozó terroristák alapos munkát végeztek. A kivonuló csendőrség rendet teremtett ugyan, de az elnéptelenedett utcán szörnyű látvány tárult a csendőrség szeme elé.

A járdán véreben fagyva, holtan találtak két zsidó férfit.

Egyiknél sem volt fegyver és a csendőrség első pillanatban megállapította, hogy a két halott gyilkosságnak esett áldozatul. Mindkét férfi hadviselt, sőt rokant volt, egyik karját, másik felszeme világát veszítette el a világháború alatt Belgium védelmében.

A csendőrség három napos nyomozás után elfogta a tetteseket.

két nacional-szocialista rohamifjú személyében.

A Rex-mozgalom székházában lefolytatott házkutatás során mázányi heccpropaganda röpiratot talált a rendőrség és több, mint 80.000 frankot, amelyről megállapították, hogy bank útján utalták át Németországból.

De Antwerpenben is, a gyémántkészítő ipar hazájában, ahol a világhírű gyémántkészítő és gyémántkereskedők legnagyobb része keleti zsidó, naprenden vannak az antiszemita inzultusok. Egyre-másra fordul elő, hogy az uccán békésen közlekedő zsidók pajeszt és szakállát levágják a tüntető és randalirozó terroristák.

Loevenben, a híres flamand városban külön flamand nacional-szocialista párt alakult, akik mindenben felveszik a versenyt a hitleri antiszemizmussal. Választási hadjáratuk eddigi eredménye:

öt súlyos sebesült, egy zsidó terhes asszony az utcán vetélte el gyermekét, két inzultált zsidó a halállal vívódik és a szerencsétlen zsidó anya felépüléséhez sem fiznek reményt.

A rendőrség és csendőrség szigorúan megbünteti az elfogott tetteseket. De vigasz-e ez?! Nem szörnyűség-e, hogy Belgiumban, a demokrácia fellegvárában most napról-napra megismétlődnek ezek a szörnyűséges események?! Nem elrémítő-e, hogy a belga zsidó is lassan-lassan szabad prédájává válik az antiszemita terroristák garázdálkodásainak?!

Bizony, Izrael, nagyon elárvultál... N. I. Nürenberg.

Bűn és bűnhődés

Amikor a zsidó közélet jelenségeit vizsgáljuk és állásfoglalunk a zsidóság érdekében, minden esetben, mint visszacsengő rim, mint örök refrén hangzik fel a kérdés: hol a zsidó sajtó, hol a zsidó irodalom?! El nem unjuk a kérdés felvetését, el nem fáraszthat bennünket a ránkmeredő ásitó közöny, mert tudjuk, hogy ennek a végzetesen fontos kérdésnek megoldása nélkül egyetlen lépést sem juthat előre a zsidó probléma felgöngyölítése. Nem szégyenkezünk verki módra ismételni a kérdést és nem fogunk szégyenkezni a továbbiakban sem, mert lehetetlen, hogy a zsidóság előbb, vagy utóbb rá ne eszméljen arra, hogy sajtója és irodalma, az a biztos fundamentum, amelyre nyugodtan támaszkodhatik.

A jelenség vizsgálatánál mindenek előtt meg kell állapítanunk, hogy a magyar zsidóság bűnös indolenciája felelős elsősorban azért, hogy hatszázezer magyar zsidó számára nincs megfelelő zsidó napisajtó, nincs feladata magaslatán álló zsidó irodalom, nincs zsidó lelkeséggel átitatott művészet. Ez a vétkes indolencia, ez a hányiveti nemtörődömség, ez az eléggé el nem ítéhető desinteressesment elsorvasztja és megbénítja a zsidó erőket, elhervasztja a zsidó remények rügyszővét, mert a leghősibb kiállítás is megtorpan, ha nem talál megértő visszhangra! Már pedig a zsidó betüvetés Magyarországon százezrosan árva. A magyar zsidó valamilyen átkos megszállottságánál fogva nem akar ráeszmélni sorsának rendeltetésére, nem meri százezreszámúlagos vállalni zsidóságának rendeltetését és a nyílt színvallás elől lehetőleg homokba dugja a fejét. Azt hiszi a magyar zsidó, ha nem vállalja a zsidó sorsközösséget, akkor megszűnik ráéneve a zsidó sors súlya! Pedig koránt sincs ez így! Mennyivel bölcsőbb, előrelátóbb, őszintébben emberi cselekedet, számolni a valóságos helyzettel, mint strucként homokba bújva arra várni, hogy az antiszemizmussal szelvíhara észrevétlenül rohog át felettünk, csak azért, mert mi nem akarunk tudomást venni a vilhar tombolásáról, vagy azt reméljük, ha valamelyik liberális lap, amely ügyszólván zsidó pénzből él, nagykegyesen néhány sort ír a zsidók érdekében.

A tárgyi igazság azonban azt is kötelezzen előírja, hogy nemcsak a zsidóság jóvátehetetlen közönyét ostorozzuk, hanem álljunk meg egy pillanatra a zsidó sajtó munkálkodásának bírálatánál is. Őszintén és tárgyilago-

san be valljuk, hogy a magyarországi zsidó sajtó, partikuláris szempontok szolgálatában, nem teljesítheti az egyetemes zsidó érdekek nagyvonalu képviselőjét. Nem teljesítheti, nem azért, mintha morális akadály lenne ennek, hanem azért, mert Magyarországon a felekezeti sajtó olvasótáborra évtizedes multra támaszkodva azt igényli, hogy ez a sajtó megalkuvás nélkül, bátran és gerincesen — dicsérje őket. A felekezeti sajtó nemcsak személyeket, vagy intézményeket, de még jelenségeket sem bírálhat, mert a zsidó lélek Magyarországon irtózik minden kritikai hangtól. Pedig — és azt hisszük, ezt fölösleges is hangsúlyozni — becsületes és objektív kritika nélkül semmilyen közösség nem fejthet ki teljes értékű működést. Ahogy a tó vize megposhad, ha jószándéku szellemek fel nem borzolják tükrét, úgy a közélet levegője is megromlik, ha a jószándéku kritika szelleje nem nyújtja a szükséges ventilációt.

Még sem tudjuk elítélni a zsidó sajtót ezért a magtartásáért. Lehetetlenség elítélni, mert látjuk, azt a sziszifuszi küzdelmet, amelyet a zsidó sajtó léteért folytatni kénytelen, szemben a zsidóság érthetetlen közönyével, a megnemértés konok és sivár elszántságával. Látjuk, hogy a magyar zsidó, mihelyt eltávozik abból a tisztégből, amelybe hitestvéreinek bizalma ültette — eltávozik a zsidóságért folytatandó küzdelem színteréről is, kiálszik lelkében a zsidó szolidaritás tüze, s mint egy sértett gyerek, haragszomrádot játszik a zsidó érdekekkel, a zsidó sajtóval szemben is. Látjuk a zsidó felekezeti sajtó előfizetőit, amint unottan és felbontatlanul dobják íróasztalukra a zsidó szívvel, zsidó hittel és zsidó lelkesedéssel írott zsidó lapot és látjuk, hogy még ezek a felbontatlanul heverő lapokat is lemondják, mihelyt a mindennél fontosabb közéleti tisztesség szerepe véget ért. A zsidó sajtó a bűnbak, azon töltik ki dühüket azok, akik nem jutottak díszes címhez, és ranghoz a zsidó közélet szervezetein belül, mintha bizony a zsidó sajtó csak azokért küzdene, akik a közéleti harcok porondján szerepelnek és nem az egyetemes zsidóságért! A zsidó előfizető nem hiszi azt, hogy szükség van zsidó lapra s ha előfizet, csak — jótékonyágot gyakorol.

Rendkívüli időkben, rendkívüli feladatok várnak azokra, akik irányt kívánnak mutatni a sötét éjszakában. A zsidó sajtó feladata ma hasonlít a Fháros hivatalához. fényt kell sugározni, biztatást kell sugározni a veszedelmek sötét

tengerén tévelygő zsidóság számára. De ennek a feladatának csak akkor tehet eleget, ha felenged a közöny jéghegye, ha a zsidóság, a magyar zsidóság belátja, hogy így nem mehet tovább, ahogy idáig ment. Csak egy pillantást kell vetnünk határainkon túlra és azonnal konstatálhatjuk, milyen mélypontján vagyunk a zsidó sorsvallás feladatának. Angliában, Franciaországban, Ausztriában és főképp Lengyelországban komoly és súlyos zavár zsidó sajtó él és virágzik. Magyarországon zsidó sajtóról beszélni — utópia. Bécsnek zsidó napilapja és hat hetilapja van. Párisnak kilenc zsidó hetilapja van, pedig egész Franciaországban alig annyi zsidó él, mint egyedül Budapest. Még a mai Németországban is, ahol pedig az antiszemizmussal orgiáját üli, hasonlíthatatlanul nagyobb a zsidó sajtó szerepe, mint nálunk. Több, mint félmillió zsidó nem tudna eltartani zsidó napilapot?!

Mindaddig hiábavaló lesz a legilletékesebb hely fáradozása, amíg a zsidó közöny jégpáncélját át nem törük. Az Országos Iroda elnöke hiába sóvárog harminc-negyvenezer példányszámú zsidó lap után, ha nem akad az országban még tízezer olyan zsidó sem, akinek szívügye a zsidó sors! Lelkes és lelkesítő munka szükséges, felrázni a már tetszhalálhoz hasonló zsidó ájultságot. Harcra kell indulni a közöny ellen, mert a zsidó betű iránt megmutatkozó érdeklenség lassan, de elkerülhetetlen bizonyossággal ássa a zsidó jövő sírját. Aki nem segít építeni a zsidó jövő palotáját, az tudva, vagy tudatlanul, akarva, vagy akartatlanul példányt vett kezébe a zsidó mult lerombolására. Küzdelembe kell indulni mindenkinek, akinek lehetősége van erre, mert szent háború ez, a zsidóság jövőjéért. Ha majd nem lesz Magyarországon olyan zsidó, aki saját halálhíret költi, csak azért, hogy megszabaduljon egy-egy zsidó lap előfizetésének pár filléres kötelezettségétől, ha majd nem lesz olyan zsidó, aki a sava-nyú arccal előfizetett zsidó lapot unott közönnyel felbontatlanul dobja a papirkosárba, ha majd nem lesz olyan zsidó, aki cinikus egykedvűséggel halad el a zsidó újságírás irtózatosszerű erőfeszítései mellett — csak akkor beszélhetünk zsidó reneszánszról, csak akkor beszélhetünk arról, hogy kéz-kezet fogva, vállvetett erővel induljunk a jobb jövő kimunkálására. A zsidó sajtó, a zsidó irodalom és a zsidó olvasó egymásra találása jelentheti csak a virradat kezdetét, a boldogabb zsidó virradat ragyogását.

Hajnal László.

Mikor tartják a körzeti választásokat

A körzetek részéről újszólván napoként kapjuk az érdeklődő kérdéseket: mikor tartják meg a körzeti választásokat és a templomelőjárók új választását? Információink alapján azt válaszolhatjuk, hogy a választások a legközelebbi jövőben esedékesek lesznek, de egyelőre még pontos terminusról nem beszélhetünk, már csak azért sem, mert a személyes kérdések tekintetében még igen sok megoldatlan probléma vár megoldásra. Különösen a VII., VIII., és IX. körzetek elnöki tisztégének betöltése körül mutatkoznak elentétek. A VII. körzet zsidósága egyrészt Elek Arturt szeretné az elnöki pozícióban látni, aki évtizedek óta szerez érdemeket, viszont igen nagy pártja van dr. Kerekes Ödön egészségügyi főtanácsosnak, aki mellett főképp az intellektuális és a középosztály kardoskodik. Hangok merültek fel arra vonatkozóan is, hogy dr. Kerekes Ödön, mint a Kórháziügyi Bizottság előjárója folytassa tevékenységét a zsidó körzetben.

Vámos Henrik

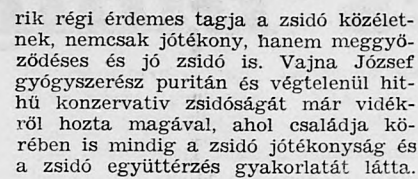

Wertheimer Lajos

A VIII-ik körzet elnökválasztása körül egyelőre még szintén sok megoldatlan kérdés merül fel. Wertheimer Lajos, aki több mint negyven esztendeje szolgálja a zsidó érdekeket, igen esélyes jelöltje a VIII-ik körzet elnöki pozíciójának és nagy pártja van Braun Vilmos alelnöknek is, aki ugyancsak lelkes és tehetséges közéleti tényező, de sajnos lemondott. Kétségtelen, hogy a VIII-ik körzet zsidósága legszívesebben a lemondott régi elnököt, Weisz Márkot látná az elnöki székben, aki 47 évi fáradhatatlan és eredményes tevékenység után hagyta el vezetői pozícióját.

A IX-ik körzetben több mint bizonyos, hogy az eddigi elnök, Vas Lajos marad továbbra is. Stern Samu m. kir. udvari tanácsos, a Pesti Izraelita Hitközség elnöke, dr. Zahler Emil előjáróval a Páva-uccai templomkörzet diszelnökével egyetértésben értesülésünk szerint már megállapodott Vas Lajos személyében. Biztosat azonban senki sem tud és mi magunk is a várakozás álláspontjára helyezkedünk, hiszen lehetlenség, az elkövetkezendő eseményeknek elébe vágni.

Ugyanilyen bizonytalanság és tájékozatlanság uralkodik a templomelőjárók megválasztásának kérdésében is. A beavatottak szerint a Dohánytemplom előjárói között legbiztosabb dr. Hajdu Miklós, Beck Jenő, Kuliner Gyula és Vámos Henrik újraválasztása, akik valóban mérhetetlen szolgálatokat tettek már a zsidó körzetben. A Rombach-uccai templomelőjárók közül biztosra veszik Dinner A. Emil vezető előjáró, ifj. Weisz Gyula és Fenyves Ignác megválasztását és kétségtelen, hogy Vajna József egyhangú lelkesedéssel nyeri el újra előjárói mandátumát. Vámos Hen-

Vajna József

Fenyves Ignác

Felesége és egész családja is egyformán gyakorolják a zsidó sors enyhítésére a jótékonykodás nemese feladatát, mindenből kivesszik részüket és példát adnak abból, hogyan kell ma az igazi, vallásához hű zsidónak élni. Vajna József komoly értéke a zsidóságnak és értesülésünk szerint nemcsak, mint templomelőjáró fog funkcionálni, hanem beválasztják a Kórháziügyi Bizottságba is, ahol szakismereteivel komoly szolgálatokat tehet.

Egyelőre tehát így áll a körzeti és templomelőjárói választások kérdése. Minden bizonnyal a legközelebbi jövőben sor kerül a választásokra és akkor eldőlnék az összes személyi kérdések is.

A Keleti mese pesti bemutatója

Dr. Rosenfeld Mátyás színdarabja hatalmas sikert aratott a fővárosban is

Dr. Rosenfeld Mátyás kispesti főorvos költői szépségekben gazdag, vallásostárgyú színművét, a „Keleti mesét” 27-én délután diszeloádás keretében mutatta be az Erzsébetvárosi Színház. A nézőteret zsufolásig megtöltötte a közönség. Több, mint nyolcszázan jelentek meg az előadáson, hogy elmélyedjenek az áhítattal árasztó, de színpadi felépítésében is tökéletes irodalmi értékű darab előadásában. Ott volt mindenki, nemcsak a Hitközség és Rabinátus részéről, hanem a társadalmi élet különböző vonalairól és a más felekezetiek képviselőitől is. A szerző, akit a darab megírásában is a legnemesebb gondolatok vezéreltek, ezúttal is tanujelét adta annak, hogy minden más szemponton túl, csak a vallásos érzés propagálásának nemes vágya fűti, amikor tantemjét arra fordította, hogy a Fiúárvaház tanítványai részére 43. a Leányárvaház részére 23 és a világtalan gyermekek részére is 23 jegyet vásároljon, hogy a szegénysorsú gyermekek is részesüljenek a darab tanulságaiban.

Ez az előadás is, éppenúgy, mint a megelőzők, teljes szépségében mutatta meg dr. Rosenfeld Mátyás darabjának legelvonatottabb értékeit is. Külön sikere volt a keleti színekben gazdag zenének,

amelyet részben a szerző maga komponált, részben régi óhéber melódiákból állított össze. Az előkelő közönség színi nem akaró tapssal jutalmazta a kilenc esztendő kis Nemes Éva táncművész nő tökéletes produkcióját éppenúgy, mint a szereplő színészek és színésznők művészi teljesítményét. A színház egész ensemble-ja tudatában volt annak a nemes feladatnak, amit a darab eljátszása jelent és szinte átszellemült megihletettséggel álltak a szerző elgondolásainak szolgálatába.

Ezt az ifjúsági diszeloádást a tanfelügyelőség rendezte meg, de május 12., 13. és 14-én az óbudai Kisfaludy Színházban is színrekerült délutáni és esti előadások keretében, hogy a mintavásárra felutazó vidéki zsidóság is megénehesse a darabot. Dr. Rosenfeld Mátyás, az egész zsidóság háláját és elismerését érdemelte ki enek a valóban értékes és szép darabnak megírásával és amikor felhívjuk a Hitközség figyelmét erre a darabra, azért tesszük, mert meggyőződésünk, hogy a vallásos propaganda, a vallásos miszió számára keresve sem lehetne értékesebb és hasznosabb darabot találni, mint dr. Rosenfeld Mátyás „Keleti meséje”.

Zsidó anya éneke

Itta: Várnai Zseni

A jónál is jobbna, a szépnél is szébbnek, csillagfényes szemű, ártatlan gyerekeknek, úgy jöttél ragyogva erre a világra, Isten tenyeréből legtisztább madárka.

Horádat az életnek teljességes teljét, jöttél, hogy a világ tevéled betelje, talán hősnék lettél, megváltónak, jónak, ám ezen a földön mégiscsak zsidónak. Minden igazságod így válik hazuggá, szárnyas ihletésed alacsonnyá, rúttá, tudásod kérdésed, erőd gúzbakötvé, üldözött fajtaból születél a földre.

Hányszor megcsúfoltak, pedig ifjú vagy [még, hányszor meghajszoltak alantások, tör- [pék, kik érdemtelnek, hogy sarud megoldják, lázított, uszított kicsiny embermorszák.

Hósi gyermeklelked kényszerült csatákra [tákras a lelki-sötétség barbár Góliátja kihívott, ingerelt egyenlőtlen harcra, kis Dávid királyom: hósi diadalra!

Hányszor sirtam érted, feltettelek fölük, rejtettek volna szívemre előlük, de az anyaszívvről leszakít az élet, harcolj hát fiaeszkám, — ez a dióséged.

Legyen a fegyvered tudás csillagfény, bátorság és erő a testednek vértje, hited, igazságod messzefénylő faklya, lobogjál, világítsál a sötét világba!

Igaznál igazabb, a jónál is jobb még, légy az emberek közt makulátlan fe-

[nyesség, emberebb, magasabb, ez legyen az ál-

[mod, ez a Te szépséges szent bosszúállásod!

A palesztinai zavargások utolsó eseményei

A palesztinai események még ma is lázasan érdeklők az egész világ zsidóságát. Minden zsidó, akiben a legesekélyebb érzés van a történelmi őshaza iránt, aggodó szeretettel kíséri az eseményeket és egész lelkével és szívével kívánja, hogy az ősi földön ismét a békés nyugalom uralkodjék, hogy a leányaink és a fiaink ismét izgalom nélkül folytathassák országepítő tevékenységüket. Ez a vágy és kívánság egyformán él minden zsidóban akárcionista, akár asszimiláns. A palesztinai eseményekről szóló legújabb értesüléseinket itt adjuk.

Az első ítélet

Jaffából jelentik: A rendőrbírósa előtt az angol bíró néhány arabot, akik a tüntetésben résztvettek és akiknek zsebében tört találtak 15 piaster pénzbüntetésre ítélt, 15 piaster körülbelül 3 pengőnek felel meg. Ugyanakkor több zsidó került a bíró elé azzal vádolva, hogy az előirt zárórán túl is az utcán találták őket. Ezeket a zsidókat viszont ugyanaz az angol bíró már három font, tehát 60 pengő pénzbüntetésre ítélt.

Mit mondott az angol gyarmatügyi miniszter?

Londonból jelentik: A palesztinai zavargások kérdése érthetően érdekelte az angol alsóházat is. Graham White felvilágosítást kért a gyarmatügyi miniszteről a palesztinai zavargások okáról. J. H. Thomas válaszában a következőket mondotta: A zavargások összes körülmenyeiről pontos előterjesztést fogok tenni a parlamentnek. Eddigi értesüléseim szerint 16 zsidó és 5 nem-zsidó halott, 75 zsidó és 72 nem-zsidó sebesültje van a zavargásoknak. (Utolsó értesülésünk szerint a zsidó halottak száma már husz. Szerk.) Ebből az alkalomból kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy Ófelsége birodalmának minden pontján a kormány kötelességének tartja a rendet és a nyugalmat fenntartani és biztosítani. A kormány nem engedi magát befolyásoltatni semmilyen jelentéstől és semmilyen fenyegető fellepéstől.

Silverman képviselő gúnyos hangon interpellálta a gyarmatügyi minisztert, vajjon még most is éretnek látja-e a helyzetet a palesztinai törvényhozó testület felállítására? Majd utalt a miniszter emlékeztetésre, amely szerint Thomas egyik felszólalásában azt mondotta, hogy a törvényhozó testület felállítása nélkül nem vállalhat felelősséget a palesztinai békéért és kérdezte, nem érzi-e, hogy ez a kijelentése felelősségre vonást vonhat maga után. Thomas miniszter megkerülte a választ és így felelt:

Akárhányan kérdeznek a palesztinai kérdésben, mindig csak azt felelhetem, hogy Ófelsége kormánya felelősséget vállal a birodalom minden polgárának biztonságáért és nyugalomáért.

Rabbi Usiel hősi cselekedete

Tel-Avivból jelentik: Amikor az arabok Tel-Aviv elővárosában Nevej Schalomban gyújtogatni kezdtek és a templomot is felakarták gyújtani, Rabbi Usiel szeffárd főrabbi a gyújtogatók elé állt és személyesen tartotta fel őket majd sajátkezüleg mentette meg a tórákat és a többi kezszereket. Majd mikor ezeket biztonságba helyezte, személyesen is részt vett az oltási munkálatokban.

Az ügyvédi Kamara a bíróságok áthelyezéséért

Tel-Avivból jelentik: A tel-avivi ügyvédi kamara azzal a kéressel fordult a kormányhoz, hogy a zavargásokra való tekintettel a jaffai bírósági intézményeket, mivel azok ott biztonságban nincsenek, mindaddig, amíg a zavargások el nem ülnek, helyezték át Tel-Avivba.

Tovább tart a feszültség

Jaffában a feszültség egyre erősödik, a rendőrség csütörtökön tüntető csoportokat oszlatott szét. A pályaudvari raktárakat felgyújtották, a tűz következtében több ezer font károsodás következett be.

Az „Al Liva” című arab lap jelenti Nablusból, hogy az arab nemzet katonai tanácsok pöntekre újabb demonstrációk rendezését határozták el. A héber munkás újság a Dawai igen élesen állást foglal az ellen, hogy az arab pártok, Palesztinában agitátorokat küldenek a szomszéd országokba, hogy az arabok és zsidók közötti ellentéteket kiélezzék és a zsidó-arab falukat felgyújtották, aminek következtében számos arab is meghalt.

Huszra emelkedett a zsidó halottak száma

Jeruzsálemből jelentik: Ismét három zsidó halott nevét állapították meg, akik a Jaffa, tel-avivi arab zavargások áldozatul estek. Ezeknek nevei: Daniel Köhen, Josef Liebermann és Jichak Rabinowitsch. Velük a zsidó halottak száma huszra emelkedett.

A palesztinai események még mindig nem kerültek nyugvópontra. Az izgalom állandóan kiborbanással fenyeget és

a helyzetet általában kritikusnak lehet minősíteni. Haifában, Palesztina főrabbi-ját Sir Michel Mac Donnell, amint kocsiján távozott kövekkel megdobálták és könnyebben megsebesítették. A tettesek arab tüntetők voltak, akik a bírót nyilván zsidónak nézték.

Nazarenben az angol rendőrség és az arabok között között összeütközésre került a sor. A lövöldözések során két angol rendőrszt megsérült. Safadból is zavargásokat jelentenek és Keninben, ahol a hét elején nagy tüntetések zajlottak le, a hatóságok páncélaútvókat és tankokat helyeztek készenlétebe.

Zsidó légio alakul Palesztinában

A Zsidó Távirati Iroda jelenti Jeruzsálemből: A Palesztinában élő volt zsidó frontharcosok konferenciát tartottak, amelyen megbeszéltek a Palesztinai frontharcosok szervezetének megalakítását. A konferencián megjelent dr. Weizmann Chaim, James de Rothschild és sok előkelő palesztinai zsidó. Beható megbeszélés alá vették a zsidó frontharcosok közreműködésének jelentőségét Erec Jiszrael felépítése körül.

A konferencia és a tárgyalások célja kétségtelenül az volt, hogy megfelelő védelmi szervezet létesüljön váratlan támadások kiparizására. A legutóbbi és még el semült zavargások nyilvánvalóan megérlelték Weizmann Chaim dr. környezetében is a további nem halasztható tervet, hogy

Palesztina hadviselt zsidó férfialakuljon meg az a zsidó légio, amely alkalmas lesz az arab hordák támadásaival szemben védelmet biztosítani a békésen dolgozó zsidó lakosság számára.

A palesztinai jelentés hangsúlyozza azt, hogy ez a zsidó légio a közel jövőben már meg is alakul és tagjai katonai kiképzésben részesülnek, úgy, hogy minden körülmények között alkalmasak legyenek a rájuk váró feladat elvégzésére.

Tisztújítás. Április 26-án tartotta meg a budapesti Orth. Chevra tisztújító választását. Oriási többségben győzött a régi vezetőség. Elnök: dr. Friedmann Izidor, alelnök: Schlésinger Adolf, választmányi tagok: Adler Vilmos, (uj) Berger Sámuel, Bohrer Jakab, Boxhorid Mózes, Böhm Jakab, Frankl Adolf, óbudai Freudiger Ábrahám, óbudai Freudiger Lipót, Grossfeld Jenő, Herzog József, Kecskeméti Adolf, Klein Ignác, Kollmann M. V., Korein Dezső, Mayer Ignác, Mayer Miksa, Paskusz Mór, Reitzmann Manó, Roth Henrik, Salgó József, Schälzer Mór, Schönberger Fülöp, Spitz Hermann, Sputz Sándor, dr. Stern Simon, Straussmann Dániel, Weisz Mór.

Legszébb kivitelben, legolcsóbb árban
Cégtulajdonos: Boros József.
SIRKÖVEK
BOROS és KOHN BUDAPEST
Művészi kivitelű, fedőlapos siremlékek
VII., KÁROLY KIRÁLY UT 17. — TELEFON: 41-4-92

Emlékeim a rabbi-szemináriumomból

Írta: Dr. KRON FERENC [Szekszárd],
a X. izr. községkerület elnökhelyettese

I.

Ágai Adolf, a magyar novellairás egyik atyamestere írja, ha jól tudom, — a „Por és hamu” című munkájának előszavában, hogy ha az ember kenyerének javát már megezte, akkor jóval több ismerőse, jóbarátja s rokona alusza már örök álmát odakünn a hantok alatt, mint amennyi még idefenn járkel az életben. — Mi sem természetesebb tehát, mint az, hogy az idősebb generáció már ösztönszerűleg is szívesen menekül vissza a multba, a neki oly kedves, — bár rég letűnt arcok s események közé, hol lelke örömet talál s megfürdik a rég letűnt idők emlékeinek tengerében.

Mint annyi más emberen, úgy rajtam is erőt vesz a nosztalgiaának eme édesbűs érzése, melynek hatása alatt megkíséreltem a közel félszázad előtti emlékeket feleleveníteni s elmúlt időknek, bizonyára szélesebb körököt érdeklő reminiscenciáit az olvasó elé tárni. — Ugy érzem, tán nem végezek teljesen érdektelen munkát, ha életemnek, a rabbiképzésben eltöltött, majdnem 50 év előtti korszakáról a feledés vastag porát letörölve, frissen s eleven lüktető erővel megtöltve, igyekszem napfényre hozni e régi idők, — hiszen láttam magam előtt ténykedni, elvonulni s majdan utóbb sirbaszállani: felekezeti életünknek oly számos nagy alakját s kiemelkedő, markáns egyéniségét, akik egyházi, avagy világi ténre vezetőink s irányítóink voltak. — S az ő tevékenységük nyomán s az általuk lefektetett sínek, hol döcögött, hol robogott tovább a mi vonatunk is.

Aki a fél század előtti zsidó közéleti viszonyok iránt érdeklődik, annak depimáló érzéssel kell tudomásul vennie, hogy akkor sem volt színültig tejfel-lekezetünk sorsa. — Hiszen azon időben csak nemrég zajlottak le, csendesedtek és simulak el a hírhedt tiszaezslári idők vésses és viharos hullámai s így még mindig eléggé meg volt fertőzve a közvélemény, az ezen per okozta szörnyű rágalmaikkal, vádakkkal s megállás nélküli súlyos támadásokkal.

Az akkori pesszimiztikus hangulatot, — valóban, — méltán fedi lord Byron héber dalaainak egyiké, melyet akkortájt ültetett át magyar nyelvre Igáli, jeles műfordítónk:

„Hova bolyongj, te vándor, — és
Hol is maradtj, hol lesz a pihenés?
A gerle, róka, fészket, odut bír,
Csak Izrael, — Izraelé a sír.”

De, félre e vigasztalan emlékekkel! Tartogatnak ezen idők, ezekkel szemben, felemelőbb s derűsebb eseményeket is, tehát sok olyat, mik önbizalmunkat s önértetünket csak növelhetik s melyek méltán homályosították el a mult sötét emlékeit.

Az 1885-iki országos kiállítás lázas készüldései s annak páratlanul fényes sikere s az ezt követő általános fellendülés, nagy mértékben járultak hozzá ahhoz, hogy az évekig oly nyomasztólag ható, borongó, ömlesztűre felhők végre is szétoszladoztak s hova-tovább

már a tiszta kék égbolt mosolygott le ránk s ismét teljes harmóniájában élvezhettük a derűs napsugár oly végtelenül jóleső, éltető melegét.

S az önbizalom visszatérével, úgy-szólván elemi erővel nyilatkozik meg az általános érdeklődés a zsidó problémák iránt s így az alkotás vágya is, a zsidó irodalmi élet egész vonalán.

Biblia s imafordítások jelennek meg egymás után, a zsidók történelme, a szombatosok szektájának érdekes ismertetése s egész irodalma köti le az érdeklődést; a középkori spanyol zsidó költők művészi magyar fordításában válnak közzismertté, — a külföldi művelt zsidóságának hatalmas vallási irodalma fordításában s ismertetéseketben a mi közönségünknek is közincsevő lesznek.

A hitoktatás kérdésében pedig valóságos hatalmas vitairadalom keletkezik, melyet mai szemzögből nézve is, rendkívül tanulságos olvasgatni. Egy Goldzihernek például a Talmud-Tóra intézményre vonatkozó nagy memoranduma s egyéb más, közérdekű vallási irányú közleményeit, — egy Kármán Józsefnek cikkeit olvashatni, valóságos szellemi csemege. — Hogy mily emelkedett eme legkiválóbbjainknak gondolatmenete, arra igen jellemzők a nagy Kármán professzornak szavai: „Ha a vallástaniítás kérdéssel foglalkozom, ez az istentisztelethez hasonló érzület támaszt bennem”.

Legkiemelkedőbbek még e téren az egykori veszprémi főrabbinak, a nagy Hochmuth Ábrahámnak s a tanítói kar akkori kitünőségeinek, Szántó Eleázárnak és Stern Ábrahámnak mélyenjáró cikkei is.

A rabbiszemináriumba való felvéte-

Zsidók a vándorúton

New-York kikötőjében

A „Lafayette” félgözzel siklik a borús, szürkészöld vízen. Kód borítja a tengert. Most egyszerre, balfelől, a derengésen át feltűnik a szabadságszobor és a fedélzetén, a korlátnál szorongó emberek szomjas szemekkel ámulják a kibontakozó látványosságot. Megrendülve érzik, hogy még néhány pillanat: és eléjük tárul a világ egyik nagy csodája: New-York, reményeik városa, a sziget, ahol „még egyszer” megkísérlik az életet, miután odaát, ahonnan érkeztek, nem sikerült. Senkiksem pillant többé vissza, arrafelől, ahol az Óceán messzesége és Európa terül el. A mult el van temetve; ami volt az elmúlt; új oldal kezdünk az élet fő-könyvében! Ez az új oldal: New-York! és első sorban majd azok a szenvedések íródnak, amelyeket a bevándorlási hatóságok mérnek az ujonnan érkezőkre.

Fent, a sétatérszélleten minden oly előkelően csöndes. Az emberek dideregvé,

lem előtt, 1888 nyarán, atyámmal együtt felkerestük a nagyevű Kaufmann professzort, a szeretetreméltó embert, ki az Andrássy-úti ismert (Gomperz) családi palotában fogadott bennünket s aki dr. Rosenberg Ede teológust, a későbbi magyarkanizsai paptól ajánlotta részemre, hogy a felvételi vizsgához szükséges utolsó simításokat végezze el velem, majd pedig, hogy a héber studiumok nehezebb részében továbbra is vezessen s irányítson engemet.

Majdön a nagy ünnepek után szüleim felhoztak Pestre, hogy az intézetbe beiratkozom, már az első napon egy érdekes élményben volt részem. — A Siputca sarkán, egy boros, őszi délutánon, — a tömeg megállásra készített bennünket, mert az akkori Kerepesi-út szemben levő oldalán egy, gyászdrapériával bevont ódon épület előtt az érdeklődők százaai várakoztak. Rökk Szilárdot, az akkori idők egyik legnagyobb mecenását kísérték örök nyugalomra. Tudvalevő dolog, hogy a Bodzafa-utca, melyben a szeminárium épült, utóbb felerősítve nevé a Rökk Szilárdéval. Eké-ként lön megörökítve e derék, jótékony férfiú emlékezete.

Az 50 év előtti főváros ismertetésének se szeri, se száma. En ezuttal csupán csak néhány apró, de igen jellemző s azóta már rég eltűnt vonására kívánok rámutatni; a karakterisztikusan csilingelő s kürtölő, lassan cammogó lövő-natra, — továbbá az akkor még általános használatban volt légszusz világitására, a szabadon álló viráló gázlámpa, melynek néhéz illata áthatotta a levegőt s így különösen a tanteremben s templomban is csak kelletlenül szív-tuk azt magunkba.

Szürkületkor százával rohantak végig a városban hosszú rudjakkal a lámpagyújtogatók, hogy „világvárosi” fényt varázsoljanak a pesti utcákra.

(Folytatjuk.)

köpenyegbe burkolózva várakoznak és a Hudson folyó propellereit nézegetik, amelyek rikácsoló szirénabugással siklanak tova a habokon.

Előre megyek s egy csoport fiatal zsidó kivándorlóhoz lépek, akik a köd-be meredő tekintettel hasztalanul próbálkoznak valamit megpillantani Manhattant híres felhőkarcloiból. Fiatalok és minden látható fáradság nélkül állottak ki a viharos átkelés fáradsalmait. Esténként rendszerint énekeltek. Egyikük hegedült s jó hangulatuk és életkedvük miatt mindenki szerette őket. A „Lafayette” szép, francia hajó, tehát olyan hajó, amelyen az utasokat nem az orr hajlata, a hajszin és a faj szerint itélik meg.

Egyik este, ahogy átsétáltam a kivándorlók között, beszédbe ereszkedtem e fiatalemberek egyikével. Elmondta, hogy Lengyelország kelti részéből jönnek, egy Oroszországgal szomszédos ha-

tárvidékről, és munkát vállalni mennek Amerikába. Már-már éppen egy kérdés röpöppen el az ajkaimról, ő észreveszi tudakolós pilantásomat s nyomban, félhangosan közli: „Palesztinába akartunk menni... de sajnos, oda nem kaptuk meg a vízumot. Elég szomorú. Száz odakivánczó közül jó, ha tiz megkapja a beutazási engedélyt. Így tehát Amerikával próbálkozunk. Ez se ment könnyen, azt elképzelheti. Mindössze három hónapra engedélyezték az itt tartózkodást. És hivatalosan nem is szabad munkát vállalnunk. Szerencsére mindnyájunknak vannak itt rokonai, akik az első időszakban segítségünkre lesznek. Kettőről pedig, akiknek senkijük sincs ideát, mi magunk fogunk gondoskodni.

„És mit fognak mondani a bevándorlási hatóság tisztjeinek?”

„Az igazságot. Rövid időre jöttünk, hogy világot lássunk; s nem fogjuk növelni az amerikai munkanélküliek számát. Egyébként majdnem mindnyájan a kisebb keleti városokba készülünk; csak keten közülünk maradnak New-Yorkban. Hárman közülünk földmunkások, ezek Colorádo-ban élő rokonainál akarnak dolgozni, akiknek ott kisebb farmjuk van; ez a három társunk a gyakorlati földmunkát akarja elsajátítani, a jövőbeli palesztinai munka tanulóveinek tekintjük...”

Tovább kérdezősködöm és megkérdem, tudja-e, hogy Amerikából talán még nehezebb kijutni Palesztinába? És itt vajjon ki fogja számukra rendelkezésre bocsájtani az utazáshoz szükséges összegeket?

Bólint. „Tudom, hogy ez nehéz kérdés. Dehát van-e számunkra más lehetőség? Évek óta arról álmodozunk, hogy egyszer mégis csak kijutunk Palesztinába és ott fogunk élni. Azt hitük, hogy ott minden zsidó számára van munkalehetőség. És ma is hiszünk, bizunk a mi régi új hazánkban, de a dolog persze lassan megy, nagyon lassan...”

S most olyan éles és türelmetlen mozdulatot tesz, hogy nem tudom vajjon a lassúságot a palesztinai kivándorlás ügyére, vagy pedig a „Lafayette”-re vonatkoztatja-e, amely most rendkívül lassan siklik el Manhattan körengetei előtt. Az egész hajót nyugtalan-ság fogta el: egy rendőrhajó érkezett a közelébe, hozzákapcsolódik és csakhamar megjelennek a bevándorlási hatóság tisztviselői, más egyenruhás közegek kíséretében; az állítólagos szabadság országában a megérkező idegennek elsősorban egy csomó tulzottan nagyszámú hatósági ember vizsgálódását kell átszenvednie. S most megkezdődik a kihallgatások sorozata. Sok kivándorló és utas homlokáról valósággal patakzik a

verejték, amíg végeznek vele. Egy szöke, karcú tisztviselő az útleveleket vizsgálja. „Az utazás célja?” Hosszú jegyzőkönyveiből jegyzések következnek; „a világ legszabadabb országának rendőrsége, amint látható, rendkívül elővigyázatos. Az elülső dohányzószalonban egy fiatal hölgy sirögörcsökben vonaglik, nem akarják megengedni neki, hogy New-Yorkban kiszállhasson és egyelőre Elis-Islandban, a kivándorlók hírhedt poklában akarják visszatartani.

Félve pillantok a zsidó fiatalok csoportjára. Szegényes faladáikkal egészen hátul állanak. A tisztviselő egyelőre az első osztályú utasokkal foglalkozik, még soká tart, amíg ők is elébe kerülnek.

A rendőrbiztos röviden végez velük. Kettőjükkel azonnal, már a legközelebbi hajóval vissza kell térniök az ottahagyott, szomorú Európába. Ugyanis: alaposnak látszik a gyanu, hogy turista vízumuk segítségével állás-szerzés végett jöttek Amerikába...

Egy harmadikat Elis-Islandba toloncolnak. „Adatainak átvizsgálása végett”. Ismerem az átvizsgálást, amin ennek a szegény fiúnak majd át kell magát küzdenie...

Mindössze négynek engedélyezték a partraszállást. Ezek nemkevésbé szomorúak, mint társaik, akiknek nem engedték meg, hogy bejuthassanak az amerikai ígéret-földjére. A kijáraton át már tolonganak az utasok kifelé, a mozgó hidon hosszú sorban vonulnak el a szerencsések, akik partra szállhatnak, akiknek megengedik, hogy lábukat Amerika földjére tehessek. Ahogy ott állok a keskeny járaton, oda fordulok a három visszatartott fiatalemberhez. Boldogtalanul, megtörve állanak előttem ugyanazok, akik egy órával ezelőtt még oly vidámok voltak s oly biztosra vették a sikert. Pillantásuk mélyén ott komorlik ifjúságunknak és fajuknak minden szenvedése...

Wechsberg József.

ODEON FILMSZÍNHÁZ

Telefon: 302-63. Rottenbiller-u. 37/6.

Április 30-tól, csütörtöktől
Irene Dunne, Robert Taylor

Ellopott élet

Egy nagy szerelem története 13 felv.

JOSEF SCHMIDT, OTTO WALLBURG,
FELIX BRESSART, LIESE KIENAST

Kacagj bajazzo

Enekes bécsi történet 10 felvonásban.

Tengeri kabaré

Filmtraktáció.

H I R A D Ó

Folytatólagos előadások kezdete: Köznap fél 4, fél 7, fél 10, vasár- és ünnepnap fél 2 órától.

Az első előadás (nem folytatólagos) méréséket helyszínen!

Jegyelővétel: Köznap 3 órától, vasár- és ünnepnap d. e. 12 órától.

H I R E K

Az izraelita istentiszteletek a pesti izraelita hitközség összes templomaiban a következő időben tartatnak meg. Péntek esti istentiszteletek minden templomban 7 órakor. Szombat reggel a hősök templomában 7-kor, Páva-utcai templomban 7-kor, Csáky-utcai templomban 7 órakor, a többi templomokban 7 órakor. Szombaton a Dohány-utcai templomban 7-kor és 12 órakor, a Rombach-utcai, Páva-utcai és Zuglói templomban 9-kor az összes többi templomban 10 órakor. Szombat délután a Hősök templomában 17-kor, Csáky-utcai és Páva-utcai templomban 17-kor, Zuglóban 16-kor, a többi templomokban 5 órakor. Szombat este minden templomban 7.40-kor. Hétköznap reggel a Nagyvároscsúcs-utcai és Zuglói templomban 10 órakor. Szombat délután a Hősök templomában 17-kor. Este minden templomban 18 órakor. 1936 május 2-án szombaton heti szakasz: „Acháré mausz-Kedausim” háftora: „Halau chivné chusijim.” III. Perek.

Dr. Endrei S. Henrik hazaérkezett. A Cheva Kadisa népszerű és nagytehetségű igazgató-főtitkára, dr. Endrei S. Henrik, gyengélkedő feleségével rövid időt Abbaziában töltött. Dr. Endrei S. Henrik már vissza is érkezett és átvette hivatala vezetését. Felesége még Abbaziában maradt, teljes felépüléséig, ami az egész zsidóság reménye szerint, minél rövidebb idő alatt bekövetkezik.

Palesztinai események megvilágítása címen tart előadást dr. Mikos Gyula, a Cionista Szövetségben, (Andrássy-út 67.) május 6-án, este 8 órakor. Dr. Mikos Gyula előadása után, Mahrer Arnold „Egy nép földet akar” és dr. Buk Miklós, a „Zsidókérdés megoldása a cionizmus” címen tart előadást. Belépődíj nincs.

Európa drámája: Sós Endre könyve. A kiváló magyar publicista legújabb könyvében az egész világpolitikát felgöngyölti és magával ragadó stílusban vonultatja fel az olvasó előtt azokat az izgalmasan érdekes eseményeket, amelyeknek együttállása jelenti a krízisben vergődő Európa igazi drámáját. Sós Endre a vérbeli publicista szemével és a kiváló író intuitív megérzésével szemléli és érzi az eseményeket és végző konklúziójában ő is, mint a legtöbb igazán európaer gondolkodó az európai kérdés megoldását csak a páneurópai unió valamelyes formájában való megteremtését látja. Ahogyan Amerika prosperitását az egységes gazdasági és politikai vonalvezetésnek köszönheti úgy Európa is csak az egymásrataláltság bekövetkezése után a vámhatarok lebontásával segíthet a krízisen. Sós Endre rendkívül érdekes és komoly értéket jelentő könyve eseménye a könyvpiacnak.

6500 certifikátot adnak ki. A palesztinai zsidó sajtóban az a hír terjedt el, hogy a kormány az április-októberi se-diulra 6500 certifikátot fog kiadni a Jewish Agency részére. Hivatalos körök ezzel szemben hangsúlyozzák, hogy a tárgyalások ugyan folyamatban vannak a kormány és az executive között, azonban végleges megállapodás nem történt.

Mi történik Óbudán? Néhány hét óta különböző zsidó társaságokban, kávéházakban, vendéglőkben éppenúgy, mint hivatalos helyeken titokzatosan sugdolóznak egy rendkívül kínos és kényes eseményről. Az esemény állítólag még sok port fog felverni, mert beavattottak szerint az óbudai zsidó intézményeknél meglehetősen komoly összegű hiány mutatkozik. 29-én este társas vacsorát rendeztek Óbuda zsidóságának előkelő képviselői az óbudai chevra dísztermében egész nyíltan tárgyalták a súlyos vádakat és éles kifejezésekkel adták tanujelét felháborodásuknak. Súlyos vádak! Az Egyetértés, minthogy az események csak lapzártá után érkeztek hozzánk, nincs abban a helyzetben, hogy az egész kérdést felgöngyölítse és ezzel a kínos ügygel, miután azt teljes egészében kibogoztuk, legközelebbi számunkban fogunk foglalkozni.

Halálozás. Friss Zsigmond a VI-ik körzet volt elnöke, volt választmányi tag hosszú betegeskedés után elhunyt. Vasárnap temették el, hatalmas részvét mellett. Temetésén a Pesti Izr. Hitközség részéről megjelent dr. Dési Géza, dr. Rosenák Miksa és Braun Salamon tanfelügyelő. Dr. Dési Géza gyönyörű gyászbeszédében méltatta az elhunyt érdemeit.

A WIZO május hó 5-én, kedden délután 5 órakor a Herzl teremben (Andrássy-út 67.) teadélután rendez, amelynek keretében dr. Farkas Aladár főorvos, a kiváló szónok „Asszimiláció” címen tart előadást. Vendégeket szívesen látnak.

Rekvium. Néhány dr. Blau Lajos, a Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet igazgatójának emlékére május 3-án, vasárnap délelőtt, féltizenkettőkor, az intézet templomában (Békkocsis-u. 2. szám alatt) gyászistentiszteletet rendez a Ferenc József Rabbiképző Intézet tanári kara.

A VII. kerületi Templomkörzet és Izr. Nőegylet dícsérete. „Kol dichfin jészé vójéchol... aki éhes, jöjjön és egyék”. A szünet-esti szertartás bevezetőjének, a „Ho láchmo”-nak legmeghatóbb, mert legemebribb, legzsidóbb mondata az: „aki éhes, jöjjön és egyék”. Csak üres szótlan mardna tehát a Pó láchmo-ban elmondott „kol dichfin jészé vójéchol”, ha nem akadnának lelkes emberbarát zsidó testvéreink, akik szívük egész felebaráti szeretetével gondoskodnak róla, hogy ünnepi vacsorát kapjanak a két széderestén azok, akiket mostoha sorsuk megfosztott attól a kevéstől is, amiből maguk gondoskodhatnának széderesti vacsoráról. Ilyen zsidók a budapesti VII. kerületi templomkörzet elnöke és előjárói, mint Elek Artur, Prinz Izidor, dr. Krausz Jenő és a kerületi Izr. Nőegylet elnöknői, Grünfeld Miksáné és Fabriczki Lipótné, akik a két szédes-estén 300-300 terítékes bő vacsorára látták vendégül nemcsak a kerület szegényeit, de más kerületbelieket sem utasítottak el. Boross Miksa, a Bethlen-téri templom főkántora adta a szünet, tudományos magyarázatokkal felderezte a Hagadah szövegét, első este pedig dr. Schwarz Benjámin, a Körzet aranyházi rabja ragadta magával nagyszabású beszédével a vendégsereget. A vacsorarendezés körül lelkesen fáradoztak: Györi Rezsóné,

Landesmann Lászlóné, Ujhelyi Gézáné, a Nőegylet buzgó, fáradtságot nem ismerő titkárnője és Splrer Henriké, a Nőegylet népkonyhájának kiváló vezetője. (Cs. Gy.)

Jótékonycehu teadélután tartott szerdán délután lakásán a Rabbiszeminárium és Tanítóképző menzája javára dr. Hevesi Simonné és dr. Hevesi Ferencné. Dr. Hevesi Simonné ezzel a cselekedetével is egy láncszemet fűzött ahhoz a hatalmas jótékonyági mozgalomhoz, amelynek egész életét szenteli. A teadélután megérdemelt nagy sikere volt.

Az Izr. Magyar Társulat felolvasó ülése. Az IMIT-nek f. hó 29-ére hirdett felolvasó ülése a május elsejével kapcsolatos gyűlékezési tilalom miatt nem lévén megtartható, május hó 6-án tartatik meg változtatlan tárgysorozattal.

Tisztviselőnk lakótársul keres egyedülálló urileányt vagy urinőt, akivel bértelekmentesítés céljából, be-rendezett, tágas, tiszta lakószobát megoszthatnánk. Cím: Kertész-u. 50. I. em. 5. Található vagyok d. e. 11-2-ig, vagy este 8-9 között.

Mindenütt kaphatók a Budapesti Nemzetközi Vásár utazási igazolványai. A Budapest Nemzetközi Vásár külföldi utazási igazolványai, amelyek 27 európai, ázsiai és afrikai állam vasúti, hajózási és légitársasági vonalain biztosítanak 25-50%-ig terjedő utazási kedvezményt, az összes nagyobb utazási irodákban, valamint a vásár tb. képviselőinél és a m. kir. követségeknél, ill. konzulátusoknál kaphatók, darabonként 4 pengőért vagy ennek megfelelő valutáért. A belföldi igazolvány a magyar vasutakon 50% kedvezményre jogosít május 2-től 24-ig, ára 80 km távolságra P 1.80, ezt meghaladó távolságra P 2.80. A vásárolásnál (Budapest, Városliget) is beszerezhető.

A hadirokkantak alkalmaztatása címen rendkívül hasznos tanulmányt adott ki dr. Luy György, a HONSz csoport ügyésze. A tanulmány a hadirokkantak alkalmaztatásáról kiadott törvényt ismerteti és népszerű formában magyarázza.

A Pesti Izraelita Nőegylet és az Országos Izr. leányvárház jubileumáról a két intézet nagy jelentőségére és nemcsak hagyományainak megfelelő módon csak jövő számunkban foglalkozhatunk, minthogy a jubileum híre lapzártá után érkezett szerkesztőségünkbe. Itt is szükségesnek tartjuk azonban leszögezni, hogy ennek a rendkívül fontos két intézménynek sorsa az egész zsidóságot közelről kell érintse, mert az a hetven év, amelyet a jótékonyág terén a Pesti Izr. Nőegylet folytatott úgyszólván a magyar zsidóság történetének leg-szebb napjait jelenti.

Női istentiszteletek a Dohány-uccai templomban. A női istentiszteletek Sö-vooszig terjedő szombatokon délel 12 órakor kezdődnek a Dohány uccai templomban. A május 2-án, szombaton déli 12 órakor tartandó női istentiszteleten dr. Groszmann Zsigmond rabbi szónokol, az énekúrvészt részt orgonával és a teljes énekkar közreműködésével Linetzki Bernát főkántor vezeti.

Zsidó humor

— Miért nem akarok Lévit társulavenni?
— Mert egyszer majdnem völegény lett a feleségemnek és visszahagyta a partit.
— Nos? És mi van abban?
— Nem akarok olyan társat, aki okosabb nálam.

Az anya: Hát ez türhetetlen! Ördögökről és rablókról mesél a gyermekeknek, mikor a hajukat nyírja.

A borbély: Célzatosan teszem! Mikor ilyen rémes történeteket mesélek, égnek áll a hajuk és könnyebben tudom lenyírni őket.

Salamont, a népszerű tréfacsinálót, purimkor, mikor javában folyik a bor és jókedv, megkérlik, mondjon pár szóban egy kolosszális hazugságot.

Salamon így felel: Svájszkoz, mikor a sátorban a szédernél ültünk, megjelentek nálunk a purimi játékosok és sofárral a kezükben elottották a csanakagertyákat.

Mit csinál a fia Tel-Avivban?
Megvan valahogy! Egyszer fent van a magasban, máskor pedig a mélypontra esik.
Hogy értsem ezt?
A fiam egy nagy szállodában liftvezető.

Hallottam, hogy nagyon el vagytok adósodva. Megfelel ez a valóságnak?
Pusztá rágalom. Ezt a hírt csak hiteltelünk terjesztik rólunk.

Ma két orvosnál voltam és mindkettő ugyanazt mondotta.
Mit mondtak?
Azt mondták, hogy fizessék előre 10 pengőt.

Felelős szerkesztő és kiadó:
PINTÉR MIKSA.
Előfizetési ára egy évre mellékletekkel együtt 40 pengő.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29-0-71 18-9-98. Felelős: Dr. Kellner László

Végleges villanyos szőrtelenítés. Szemölcsirtás. Egyéni, modern szépségápolás. Vitaminos és hormonpakkolás. Tartós szempillafestés:

POLLÁK SAROLTA

KOZMETIKUS
Andrássy-út 32.

MIRACLE krém, poudér és rouge a legtökéletesebb!
MIRACLE szőrtelenítőszer, MIRACLE szempillafesték
Sztéküldés utasítással. (Kérjen prospektust). Tanítvány kiképzés

EGYETERTÉS

ZSIDÓ POLITIKAI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Thék Endre-utca 20

SZERKESZTI:
PINTÉR MIKSA

Telefon: 32-4-17. — Postatakarékpénztári csekk számla: 27.003

Ki a hivatott vezető a rabbiszeminárium élére?

(P) Nemrégiben hunyt el Székely Ferenc a nagy magyar-zsidó közéleti vezér és elhunytával árván maradt a rabbiszeminárium vezérő bizottságának elnöki széke. Maga a rabbiszeminárium hála az Istennek nem árva. A legfelkészültebb tudósok vezetik a legkomolyabb zsidó tudás lakozik ebben az épületben, ahol felnevelik a zsidó lélek pásztoraikat, a jövő zsidó rabbikat, hitünk őrizőit, lelkiünk támaszait. A világi elnöki széket rövidesen betöltésre.

Az egész magyar zsidóságot érthetően érdekli a kérdés, ki lesz a vezérő bizottság elnöke? Ki lesz a férfi, akinek irányítása mellett folyik a roppant felelősségteljes munka, aki egész lelkével, tehetségével és felkészültségével irányt szabhat ennek a mindennél fontosabb munkálkodásnak. Nem jelentéktelen kérdés ez, nem egyszerű személyi kérdés. Nem oldható meg úgy, hogy ezt, vagy amazt a zsidó közéleti férfit oda delegálják. Nem pusztá dekórum ez, nem cím jelleg nélkül. Olyan férfit kíván ez a tisztség, aki zsidó tudásának egész tárházával vonulhat a felelősségteljes posztra, olyan férfit, aki nemcsak tudja, hanem érzi is, milyen nemes és fenkölt hivatást tölt be, amikor leül a rabbiszeminárium vezérőbizottságának elnöki székébe.

Van ilyen férfi a zsidó közéletben? Van. Ismerünk férfit, aki három évtizedes zsidó közéleti munkálkodása alatt a zsidó közélet minden lépcsőzetén át szolgálta a zsidóság egyetemes érdekeit és minden pozícióban komoly és maradandó alkotásokat végzett. Ismerünk olyan zsidó közéleti férfit, akire nyugodtan rábízhatnánk ezt a feladatot, mert nem csak zsidó a sors véletlen szeszélye folytán, hanem zsidó a lélek minden rezdülésével a szív minden dobbanásával a zsidó érzés minden megnyilatkozásában. Ismerünk olyan férfit, aki az egész magyar zsidóság számára olyan értékeket termelt már agyának és szívének munkájával,

amelyre sohasem borulhat a feledés fátyola, amely mindig, az eljövendő időkben is elevenen fog élni és égni a zsidóság megbecsülő emlékezetében.

Azt mondtuk, nem pusztán dísz, nem csupán rang a rabbiszeminárium vezérő bizottságának elnöki tisztsége. Bizony nem. A mai sors végzetes atmoszférájában eszméljünk rá arra, hogy a zsidó rabbinévelés háza nem egyszerűen szeminárium. Ez a ház a Besz midras l'rabunim, a zsidó rabbi tanulóháza, ahonnan szárnyra bocsátják a jövő zsidó pásztoraikat, hogy hirdessék azt, amit az évek során megtanultak.

A felelősség rendkívül nagy. Olyan ház élére, ahol egykor Bloch Mózes, Kaufmann Dávid, Bacher Vilmos, a nemrég elhunyt Blau Lajos, Prof. Krausz Sámuel tanított és jelenleg az egész világon ismert és elismert Guttmann Mihály rektor működik és mellette Hoffer Ármán, Löwinger Sámuel, Haulsbrunner tanárok tanítják a zsidó igét, csak olyan világi elnök illehet, aki nemcsak lélekben zsidó, arról nem is beszélve, hogy ne csak véletlenül született legyen zsidónak, hanem érti is a zsidó igét, ismeri is a zsidó tudományokat. A rabbiszeminárium elnöki székében nem aráthat sikert az imakönyvből merített idézetek szonglőri felvonnatása. Ebben a házban valóban tudni kell, még pedig alaposan tudni. Ebben a házban nem szabad előfordulni olyan helyzetnek, hogy a fiatal rabbinégeneráció vizsgáztatása során ott ül díszes székében az elnök és — egyetlen szót sem ért abból, amit körülötte beszélnek a nevekkel. Nem érdekel hogyan hívják, de igenis érdekel, hogy aki odaül, az méltó legyen minden ízében erre a tisztségre. Hála Istennek a magyar zsidóság nem nélkülözi az ilyen férfit. Itt él közöttünk, itt munkálkodik

több mint harminc éve fáradhatatlanul, lelkesen és tehetségesen. Itt alkotta maradó cselekedeteit az egész zsidóság örömére. Az a férfi, akit legmegtöbbnek hiszünk és vallunk erre a tisztségre, minden bizonnyal nem fog jelentkezni. Nem fog jelentkezni, mert közismert szerénysége lehetetlenné teszi számára ezt a lépést. De a zsidóság számontartja őt és számontartja cselekedeteit is. Nagyon jól tudja mit tett eddig is, nem hivatalos formában, nem kötelességszerűen, hanem spontán lelkesedéssel a rabbiszemináriumért, a fiatal rabbinégenerációért, amelynek minden tagja a szívéhez kötött. A magyar zsidóság meg van győződve arról, hogy ezekben a nehéz időkben érvényesül a zsidó közéletben az az elv, hogy minden pozícióra a legmegfelelőbb embert ültessek.

Ha pedig így történik, ha valóban a legmegfelelőbb férfi ül a rabbiszeminárium vezérő bizottságának elnöki székében, akkor az nem lehet más, mint ő. Tudja ezt az egész zsidóság, s ha nem is jelentkezik, számontartja, mert értékeit tiszteli és mindenek előtt becsüli azt a végtelen büszgalmat, tehetséget, és tudást, amit a zsidó élet minden területén kifejtett.

Meg vagyunk győződve arról, hogy Stern Samu, a P. I. H. és Országos Iroda elnöke, aki maga is előkelő orthodox családból származik, aki a szülői házból hozta magával a zsidó érzést, a zsidó tudományt, aki kora ifjúságában komolyan mélyült el a zsidó tudományok tanulásában, tudja milyen fontos szerep vár arra, aki élére áll a rabbiszemináriumnak. Stern Samu a zsidóság választott vezére erős kézzel vezeti felelősségteljes munkáját. Ahogy minden más téren, úgy itt is minden bizonnyal meg fogja találni az egyedül helyes megoldást, nem lesz tekintettel semmilyen személyi szempontokra és érvényesülni engedje az elvet, hogy a legmegfelelőbb ember kerüljön minden po.